

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Кафедра теорії та практики перекладу англійської мови

Рекомендовано до захисту
Протокол засідання кафедри № _____
від «_____» _____ 2017 р.
Завідувач кафедри Ребрій О.В. _____
(підпис)

ДИПЛОМНА РОБОТА

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ У ГАЛУЗІ
КІБЕРПРАВА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Виконавець:

Студентка VI курсу, групи ЯА-62

Денчик Олена Олексіївна

Керівник роботи:

Д-р пед. наук, проф. Черноватий Л. М.

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою: _____

кількість балів: _____

Підпис керівника _____

Дипломну роботу захищено на засіданні Екзаменаційної комісії

Протокол № _____ від «_____» _____ 2018 р.

Голова Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Харків – 2018

СПИСОК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

- ПК – перекладацька компетентність;
ФКП – фахова компетентність перекладача;
Adj – прикметник;
Adv – прислівник;
N – іменник;
Prep – прийменник;
PI – дієприкметник активного стану теперішнього часу;
PII – дієприкметник минулого часу;
V – дієслово.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ПРЕДМЕТНІ ЗНАННЯ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ЯКІСНОГО ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ У ГАЛУЗІ КІБЕРПРАВА.....	9
1.1. Предметні знання як складова фахової компетентності перекладача.....	9
1.2. Виникнення й розвиток кіберправа як нової юридичної галузі	15
1.3. Поняттєва структура кіберправа.....	19
Висновки до розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВІСТИЧНІ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ У ГАЛУЗІ КІБЕРПРАВА	24
2.1. Словотворчі аспекти дослідження	24
2.2. Перекладознавчі аспекти дослідження	30
Висновки до розділу 2.....	36
РОЗДІЛ 3. СПІВВІДНОШЕННЯ СПОСОБІВ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ У ГАЛУЗІ КІБЕРПРАВА.....	38
3.1. Категорії та структурні моделі англомовної термінологічної лексики у галузі кіберправа, відібрані для аналізу.....	38
3.2. Аналіз способів перекладу термінологічної лексики в галузі кіберправа	40
3.2.1. Однослівні складні лексичні одиниці	40
3.2.2. Прикметникові словосполучення	41
3.2.3. Іменникові словосполучення	48
3.2.4. Дієслівні словосполучення	56
3.2.5. Дієприкметникові словосполучення.....	59
3.2.6. Прислівникові словосполучення.....	61
Висновки до розділу 3.....	61

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	67
ДОДАТОК А. Таблиці розподілу відібраних термінів за структурою.....	75
ДОДАТОК Б. Англо-український словник термінології у галузі кіберправа.....	98
ДОДАТОК В. Українсько-англійський словник термінології у галузі кіберправа.....	118
SUMMARY.....	138

ВСТУП

Дана праця містить опис дослідження, спрямованого на встановлення передумов, необхідних перекладачеві для перекладу текстів, що стосуються відносно нової галузі юриспруденції, а саме кіберправа (тобто юридичних аспектів діяльності в Інтернет-просторі). До таких передумов відносяться, зокрема, визначення складу відповідних предметних знань, якими має володіти перекладач, відбір англomовних термінологічних одиниць, характерних для згаданої сфери, а також усвідомлення загальних принципів перекладу таких одиниць українською мовою.

Актуальність дослідження пояснюється потребою складання переліку предметних знань, що відносяться до галузі кіберправа, з перспективою їх подальшого включення до змісту навчання майбутніх перекладачів, упорядкування словників англomовної й україномовної термінології у цій сфері, вивчення факторів, які впливають на вибір принципів перекладу такої термінології, а також – браком подібних розвідок у сфері кіберправа, зокрема, в аспекті перекладу з англійської на українську мову.

Об'єктом дослідження є предметний, термінологічний та перекладацький інгредієнти фахової компетентності перекладача, а **предметом** – зміст цих інгредієнтів, достатній для забезпечення ефективного перекладу українською мовою англomовних текстів у сфері кіберправа, а також характер впливу структури англomовних термінів на вибір принципів їх перекладу українською мовою.

Метою дослідження було визначення змісту предметних знань і переліку термінологічних одиниць, засвоєння яких є достатнім для забезпечення ефективного перекладу українською мовою англomовних текстів у галузі кіберправа, а також встановлення природи впливу структури англomовних термінів на вибір принципів їх передачі українською мовою.

Досягнення поставленої мети вимагало розв'язання ряду **завдань**: 1) вивчити наявну літературу для встановлення змісту поняття «предметні

знання» в структурі фахової компетентності, а також переліку компонентів таких знань у сфері кіберправа; 2) відібрати матеріал дослідження – термінологічні одиниці, що відносяться до галузі дослідження, відібрані з оригінальних англomовних текстів у сфері кіберправа; 3) розділити відібрані термінологічні одиниці на групи за структурним принципом; 4) дослідити гіпотетичну структурну залежність принципів перекладу українською мовою англomовних термінологічних одиниць у сфері кіберправа; 5) сформулювати висновки дослідження.

Матеріалом дослідження є відібрані з оригінальних автентичних англomовних текстів складні терміни та терміни-словосполучення, які відносяться до сфери кіберправа.

Методи дослідження включали аналіз в поняттєвому, структурному й перекладознавчому аспектах, а також порівняння, моделювання й узагальнення.

Положення, що виносяться на захист:

1. Предметні знання, засвоєння яких є необхідним для ефективного перекладу англomовних текстів у сфері кіберправа, включають такі категорії: «юрисдикція Інтернету», «нейтралітет Інтернету», «свобода слова в Інтернеті», «конфіденційність в Інтернеті», «інтелектуальна власність та авторське право», «цензура в Інтернеті», «доменні імена» та «електронна комерція».

2. Термінологічний корпус, достатній для позначення понять, які входять до складу мінімального обсягу предметних знань у сфері кіберправа, включає близько 500 одиниць. Переважна більшість термінів, які можуть викликати ускладнення при перекладі, є складними або словосполученнями, оскільки більшість із них не зафіксовано в словниках.

3. Питома вага складних лексичних одиниць у загальному обсязі термінів, що вживаються у сфері кіберправа, є незначною (менше 4%), тоді як решта термінологічних одиниць представлено термінами-словосполученнями. В межах останніх переважають прикметникові (55%) та іменникові (24%), в той час як частка дієслівних (11%) і дієприкметникових (5%) є незначною, а прислівникові (1%) практично не вживаються.

4. На вибір способу перекладу українською мовою англомовних термінів у сфері кіберправа певним чином впливає їхня структура. При передачі складних термінів частки словникового відповідника, з одного боку, і калькування та трансформацій, з іншого, розподіляються приблизно порівно (по 44% кожен спосіб), так само як і частки калькування та трансформацій, на які припадає по 22%, тоді як питома вага контекстуальної заміни і транскодування є незначною (по 6%).

5. При перекладі термінів-словосполучень вживається або калькування (копіювання) структури англомовного словосполучення, або його трансформація (перестановка, додавання чи вилучення слів або одночасне застосування кількох із них). Частка калькування при перекладі двослівних прикметникових, дієслівних і дієприкметникових словосполучень є дуже високою (від 75%) і сягає максимуму (до 100%) у випадку наявності прийменника у будь-якому словосполученні. При подальшому ускладненні структури терміна, співвідношення калькування і трансформацій залежить від того, який елемент додається до двослівної структури. Якщо додається прикметник, то переважає калькування, а коли – іменник, то питома вага калькування стрімко падає, бо його майже повністю витісняють трансформації, серед яких домінує перестановка слів, самостійно або одночасно із додаванням слів.

Теоретичне значення дослідження полягає у тому, що тут вперше окреслено поняттєві категорії, які входять до складу предметних знань у сфері кіберправа, відібрано складні терміни і терміни-словосполучення для позначення головних складових таких знань, а також виявлено характер впливу структури цих термінів на вибір способу їх перекладу українською мовою.

Практичне значення даного дослідження полягає у тому, що його матеріали і висновки можуть утворити підґрунтя для розробки навчально – методичних матеріалів для підготовки майбутніх перекладачі, зокрема, перспективним видається їх застосування у практиці галузевого перекладу, порівняльних дисциплінах та теорії перекладу.

Апробація результатів дослідження проводилася на конференціях «Актуальні проблеми перекладознавства та методики навчання перекладу» (Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна, 20-21 квітня 2017 року), та «Міжуніверситетський круглий стіл «Розвиток фахово-орієнтованої іншомовної компетентності із застосуванням сучасних інформаційних технологій» – Харків: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 8 грудня 2017, а також у статті зданій до друку, до збірника студентських праць кафедри теорії та практики перекладу англійської мови Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна *InStatu Nascendi* (випуск 18).

Публікації, в яких відображено головні положення дослідження.

1. Denchyk, O. Spheres of Cyberlaw in Translator Training / O.Denchyk // Major Issues in Translation Studies and Translator/Interpreter Training. Abstracts of IX International Conference. 20-21 April 2017. V.N.Karazin Kharkiv National University. – Kharkiv, 2017. – P. 28-29.
2. Черноватий Л.М. Співвідношення способів перекладу українською мовою англомовних термінів у галузі кіберправа / Л.М.Черноватий, О.О.Денчик // Тези доповідей Міжуніверситетського круглого столу «Розвиток фахово-орієнтованої іншомовної компетентності із застосуванням сучасних інформаційних технологій» – Харків: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2017. – С. 18-22.
3. Денчик О.О. Переклад українською мовою англомовних складних термінів у галузі кіберправа / О.О.Денчик, Л.М.Черноватий // *In Statu Nascendi*. – 2018. – вип.18 (здано до друку).

РОЗДІЛ 1

ПРЕДМЕТНІ ЗНАННЯ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ЯКІСНОГО ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ У ГАЛУЗІ КІБЕРПРАВА

1.1. Предметні знання як складова фахової компетентності перекладача

В будь-якому професійному середовищі якість виконання певного завдання оцінюється відповідно до чітко встановлених цілей та потреб, які вимагають високого рівня конкретної компетентності. Розвиток світової економіки, винахід нових технологій для виробництва, зміцнення міжнародної співпраці та багато інших факторів підвищують роль перекладача і значущість перекладацької професії у світі загалом. Потреба у висококваліфікованих перекладачах зростає з кожним днем, а, отже, поступово зростають і вимоги до фахової підготовки майбутніх спеціалістів. Саме для визначення рівня професіоналізму перекладача й слід враховувати таке поняття як перекладацька компетентність (ПК). Саме формування ПК складає основне завдання підготовки майбутніх спеціалістів у сфері перекладу.

Вивчення проблеми психологічного та дидактичного змісту процесу формування фахової компетенції перекладачів почалося відносно недавно (В. Н. Комісаров (2002); Л. К. Латишев (1999, 2000); Л. М. Черноватий (2004)). Саме тому нині дослідження цієї проблеми спираються більше на низку гіпотез аксіоматичного характеру, ніж на масив надійних результатів, одержаних у результаті спеціальних досліджень.

Протягом певного часу дослідники (Л. С. Бархударов, В. М. Комісаров, Р. К. Мін'яр-Белоручев, В. І. Провоторов, Ф. Пфлойшнер, Г. А. Самійленко, І. І. Халєєва, Г. В. Чернов, Л. М. Черноватий, А. Д. Швейцер, А. Ф. Ширяєв тощо), вивчають особливості методики викладання перекладу та проблему формування ПК зокрема. Як зазначають дослідники [33, с. 205], компетентнісний підхід включає в себе два основні поняття «компетенція» та

«компетентність». Різні автори по-різному визначають ці поняття. Зокрема, поняття «компетентність» досліджували А. Хуторський, І. Зимня, О. Овчарук, О. Пометун та ін. Праці Л. Черноватого, Є. Долинського, В. Комісарова, З. Підручної та інших присвячено окремим аспектам фахової підготовки майбутніх перекладачів.

А. Хуторський вважає, що компетенція – це сукупність взаємопов’язаних якостей особи (знань, умінь, навичок, способів діяльності), заданих стосовно певного кола предметів і процесів, необхідних для якісної продуктивної діяльності по відношенню до них. Компетентність, за А. Хуторським, – це володіння людиною відповідною компетенцією, включаючи її особисте ставлення до неї і предмета діяльності [39, с. 141].

Л. Латишев визначає перекладацьку компетенцію як сукупність знань, умінь та навичок, які дозволяють перекладачеві успішно вирішувати свої професійні задачі [25, с. 49].

«Великий тлумачний словник сучасної української мови» визначає компетентність як властивість за значенням слова «компетентний», тобто як поінформованість, обізнаність, авторитетність, а компетенцію як: а) добру обізнаність із чим-небудь; б) коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи (у своєму дослідженні ми опиратимемося на перше визначення) [9, с. 812]. Поняття «компетентність» у деяких джерелах тлумачиться як набута характеристика особистості, зокрема, як здатність останньої приймати самостійні рішення та діяти, спираючись на набуті знання і досвід. Іншими словами, компетентність розглядається як активний прояв компетенції, тобто як поняття, що є ближчим до «знаю як», аніж «знаю що» [17, с. 38].

Контекстуальність є однією з характерних рис компетентності. Під контекстуальністю мається на увазі неможливість відриву компетентності від контексту діяльності, оскільки вони є взаємопов’язаними. Рівень наявної компетентності визначається ступенем оволодіння певними фаховими компетенціями та вмінням уміло застосовувати їх на практиці.

Р. Міньяр-Белоручев виділяє три види компетенцій: мовну, мовленнєву та лінгвокраїнознавчу [28, с. 131]. В. Комісаров веде мову про чотири компетенції: мовну, комунікативну, текстотворчу, технічну, а також про особистісні характеристики, як складові професійної компетентності перекладача [20, с. 326]. Чимало дослідників згадують важливу роль соціокультурної та міжкультурної компетенції в аспекті перекладацької діяльності. Наприклад, М. Волчанська включає до перекладацької компетентності як мети навчання майбутніх перекладачів, такі складові: фахову, інтелектуальну, мовну, мовленнєву, семантичну, текстотвірну, інтерпретаційну та міжкультурну [11, с. 24].

Далі ми розглянемо структуру компетентності майбутніх перекладачів, звернувши особливу увагу на співвідношення різних видів компетенцій, що входять до її складу. Таке співвідношення показано на рис. 1.1, який запозичено з інших досліджень [37, с. 166].

Як впливає з рис.1.1, в даній моделі компетентність перекладача розглядається як така, що ґрунтується на трьох ширших компетенціях (іншомовна комунікативна, фахова й загальна), кожна з яких, у свою чергу, розпадається на кілька (суб)компетенцій. Наприклад, загальна компетенція включає інструментальну, міжособистісну та системну (суб)компетенції. Найширшою у цій моделі є іншомовна комунікативна компетенція, що підрозділяється на мовленнєву (володіння двома мовами), мовну (знання структур двох мов), соціокультурну (здатність набувати культурологічних, (лінгво-) країнознавчих, соціокультурних і міжкультурних знань і користуватися ними для досягнення своїх цілей в іншомовному спілкуванні» (44, с.429), соціолінгвістичну (здатність вибирати, використовувати й розуміти мовні та мовленнєві засоби іншомовного спілкування з національно-культурною семантикою відповідно до контексту, ситуації і

Рис. 1.1. Структура компетентності майбутніх перекладачів [37]

стилю спілкування (44, с. 425), стратегічну (здатність компенсувати у процесі спілкування недостатність знання мови, а також мовленнєвого і соціального досвіду спілкування іноземною мовою (44, с. 444)), дискурсивну та соціальну (здатність особистості вступати в комунікативні стосунки з представниками інших країн у певних ситуаціях (орієнтуватися в них, керувати ними, вирішувати можливі непорозуміння) (44, с.430). Нарешті фахова компетентність на рис.1.1 включає в себе філологічну, перекладацьку та індивідуально-психологічну.

Така структура фахової компетентності видається недосить логічною з наступних причин. Філологічна компетентність за назвою виглядає як синонімічна мовній (знання структури мови), що вже була заявлена як компонент іншомовної комунікативної компетенції. Однак автор [37] пропонує включити до неї міжкультурну компетенцію, яка за назвою виглядає як синонімічна соціокультурній і соціолінгвістичній компетенціям, що вже

входять у даній моделі до складу іншомовної комунікативної компетенції. Іншим компонентом, який автор пропонує включити до складу філологічної компетентності, є текстотвірна компетенція, яка за змістом дублює мовленнєву компетенцію, як здатність спілкуватися іноземною мовою.

Логічнішим виглядає підхід, запропонований в дослідженнях групи РАСТЕ [48, 50, 51, 56], модель якого в модифікованому вигляді [44, с. 177] подано на рис.1.2.

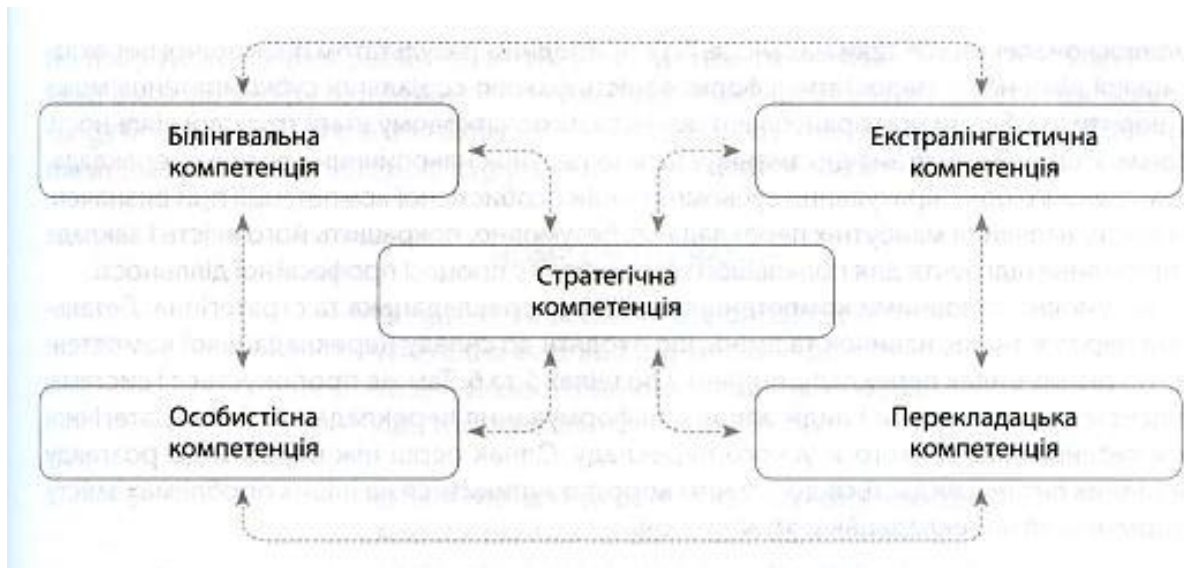

Рис.1.2. Модель фахової компетентності перекладача [48, 50, 51, 56], модифікована в [44, с. 177]).

В цій моделі термін «фахова компетентність перекладача» (ФКП) розглядається ширше, ніж «перекладацька компетентність», яка тлумачиться як компонент ФКП. Сама ФКП розглядається, з одного боку, як здатність перекладати на фаховому рівні, а з іншого, як сукупність знань, навичок та умінь, необхідних для забезпечення перекладу професійної якості.

Перелік елементів, що входять до складу ФКП, може відрізнитися у різних дослідників (див. огляд в [44]), проте деякі з них наявні у переважній більшості із запропонованих досі моделей. До останніх, зокрема, належить предметна компетенція, що тлумачиться як сукупність понять, на яких ґрунтуються конкретні сфери людської діяльності. Недостатня сформованість предметних знань значно ускладнює процес і погіршує якість перекладу, що

означає, що формування таких знань є одним із найголовніших завдань навчання майбутніх перекладачів. В моделі, показаній на рис.1.2, предметні знання входять до складу екстралінгвістичної компетентності. Крім засвоєння відповідних предметних знань, якісний галузевий переклад вимагає також засвоєння термінів (в обох мовах), які позначають елементи засвоєних предметних знань. Оскільки термінологія відноситься до лексики, то вона входить до складу мовного компоненту білінгвальної компетенції.

Засвоєння предметних знань майбутнього перекладача – це складний та тривалий процес, який включає чимало компонентів і чинників. Знати дві мови недостатньо – потрібно постійно вдосконалювати навички та уміння володіння ними, розширювати термінологічний запас стосовно сфери, в якій працює перекладач, а також поглиблювати відповідні предметні знання.

Переклад – це багатофункціональна діяльність, яка вимагає значно більшого, ніж простого володіння двома мовами. Хибною є думка, що будь-яка особа з достатнім рівнем володіння двома мовами може вільно перекладати тексти в будь-якій галузі.. Незважаючи на те, що знання обох мов є суттєвою передумовою перекладу, воно не гарантує автоматичної адекватності тексту перекладу і його повної відповідності тексту оригіналу. Саме тому можна зробити висновок, що білінгви – це не завжди перекладачі, хоча знання іноземної мови і є основою та значною перевагою в процесі навчання перекладу.

Таким чином, ФКП є складним утворення, яке включає багатоаспектні компоненти, проте в даному дослідженні ми зосередимося на таких її складових як предметні знання у галузі кіберправа, відповідна галузева термінологія для позначення різноманітних компонентів згаданих знань та проблема їх перекладу українською мовою з англійської. Спочатку розглянемо поняття кіберправа як відносно нової юридичної галузі, а також предметні знання, на яких ця галузь ґрунтується.

1.2. Виникнення й розвиток кіберправа як нової юридичної галузі

На сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства, у зв'язку з активним проникненням Інтернету (кіберпростору) в життя людей та виникненням кіберпростору, в усьому світі ведеться безліч досліджень, що стосуються взаємодії Інтернету та суспільства, вивчається, як саме вони впливають один на одного.

Кіберпростір є дуже складним явищем. На нашу думку, його можна розглядати з двох боків: соціальної та технічної [15, с. 4]. Соціальний його аспект полягає в тому, що кіберпростір – це сукупність суспільних відносин, які виникають в процесі використання Інтернету та інших мереж, що складаються стосовно інформації, яка обробляється за допомогою ЕОМ. Слід зазначити, що об'єктом даних відносин виступає не будь-яка інформація, а лише та, яка розповсюджується в Мережі [45, с. 5].

Технічна сторона полягає в тому, що кіберпростір – це одночасно і складний технічний об'єкт (набір технічних і програмних засобів; сукупність інформаційних ресурсів та інформаційної інфраструктури), що забезпечує рух потоків інформації. Тому слід звернути увагу на базові принципи побудови даної інфраструктури інформації (Інтернету): децентралізація, планетарність і доступність практично з будь-якої точки земної кулі, поділ на структурні зони або сегменти, конвергенція, швидкість і миттєвість міжнародних обмінів тощо. [45, с. 7]

Аналіз сучасних юридичних наукових джерел, у яких хоча б частково розглядається кіберправо, показує, що на сьогодні правознавці лише в загальному плані досліджують проблему взаємозв'язку права та Інтернету та їх взаємодію, виокремлюючи незначну кількість аспектів і завдань Інтернету в межах юридичної сфери. При цьому чимало таких науковців взагалі не використовують поняття «кіберправо». Різні дослідники по-різному тлумачать сам термін «Інтернет» і, в зв'язку з цим, механізм правового регулювання інформаційних відносин в Інтернет-мережі.

Зокрема, І.Л. Бачило, характеризує актуальні проблеми інформаційного права на сучасному етапі і посиляючись на спеціальні публікації з тематики «Право та Інтернет», умисно не вживає термін «кіберправо» [6, с. 4]. Вона говорить про Інтернет як про розподілену всесвітню базу знань і про інформаційне право як про формування галузі права, яка набирає силу і сьогодні реалізується у формах доктрин, законодавства, правозастосування, правосвідомості та навчальної дисципліни [7, с. 8].

В.А. Копилов, продовжуючи цю тенденцію, теж умисно відмовляється від термінів «кіберправо» або «Інтернет-право». Проте в загальному плані він досліджує взаємодію Інтернету і права як різнопорядкових соціальних явищ; характеризує Інтернет як Всесвітню інформаційну павутину, що включає незліченну кількість мереж; в межах інформаційного права пропонує розглядати проблеми правового регулювання відносин у віртуальному просторі (середовищі) Інтернету [22, с. 8; 23, с. 232–250].

Р.В. Шагієва у своїй великій теоретичній праці «Концепція правової діяльності в сучасному суспільстві» визнає і широко використовує категорію «інтернет-право». Крім того, вона вважає, що «комплексність інтернет-права дозволяє поширити отримані при вивченні цієї сфери висновки на інформаційно-правову діяльність загалом» [45, с. 14].

Досліджуючи головні етапи, тенденції та перспективи інформаційно-правової діяльності при переході до інформаційного суспільства, автор пропонує «з урахуванням наявних в юридичній літературі висловлювань, наступні умовні найменування ... підрозділів права: право реального простору і право віртуального простору» [45, с. 12].

Потрібно зазначити, що предметна основа кіберправа, а також предмет інформаційного права мають зони перетину. І в цих напрямках знань багато спільного. Тому на сьогодні кіберправо розглядається, вивчається і досліджується саме в рамках інформаційного права.

Враховуючи викладені вище точки зору, можна зробити висновок, що сьогодні кіберправо – це новий самостійний напрям юридичної науки, і, перш

за все, інформаційного права. Об'єктом вивчення кіберправа є окремі явища права та Інтернету, а також усі феномени, пов'язані з їх взаємодією, функціонуванням та розвитком як на міжнародному, так і на національному рівнях.

Предметом вивчення кіберправа є правові норми, відносини правового та інших порядків, що виникають, змінюються і розвиваються у рамках використання існуючої мережі Інтернет і кіберпростору.

Стосовно правових аспектів управління Інтернетом, існують два підходи: «Реальне право» та «Кіберправо», а правовими механізмами можуть служити такі законодавчі норми, як: соціальні норми (звичаї); саморегулювання, регулювання за допомогою програмного коду; судова практика (рішення судів); міжнародне право. Згідно загальноприйнятої позиції, міжнародне регулювання зумовлено глобальним характером Інтернету, що відповідно вимагає глобального регулювання. Необхідність глобального підходу виникає у зв'язку з неефективністю національних законодавств у протидії спаму, кіберзлочинності тощо [53].

У зв'язку з викладеним вище, у правовому відношенні викликають увагу міжнародні документи, прийняті на Всесвітньому саміті з питань інформаційного суспільства (WSIS) (грудень, 2003, Женева): а) Декларація принципів побудови інформаційного суспільства, де закріплені концепція, основні принципи, зобов'язання держав, яких вони повинні дотримуватися з метою розвитку усього світового співтовариства [49]; б) План дій, де визначені основні напрямки і підходи до здійснення цього завдання, дата реалізації світовим товариством – до 2015 р. [49] На практиці, держави визнали функціонування комп'ютерних глобальних мереж. У 1980 р. на підставі резолюції ЮНЕСКО № 4/21 була запроваджена Міжнародна програма розвитку комунікацій. Про її значення свідчить підтримка з боку Генеральної Асамблеї ООН (резолюції ГА ООН — №A/RES/44/50 від 8.12.1989 р., № A/RES/48/44 від 10.12.1993 р., № A/RES/49/38 від 30.01.1995 р.).

Серед досліджень проблеми кіберправа особливий інтерес викликає наукова праця Андреа Слейн «Казки, технології та території: міжнародне приватне право, глобалізація та правові конструкції Інтернету без кордонів» [55]. У роботі автор розглядає можливість створення Інтернету без кордонів. Крім того, автор досліджує технологічну сторону застосування Інтернету без кордонів, захисту окремих інтересів або нової концепції юрисдикції, що пов'язано з поширенням Інтернету у світовому масштабі. Без сумніву, все більше поширення Інтернету свідчить про наявність феномену глобалізації, що актуалізує необхідність правового регулювання користувачів Інтернет-технологій.

Одночасність популяризації Інтернету та розширення глобалізаційних процесів на початку 90-х років стало основою для того, щоб звернути увагу на міжнародно-правове регулювання Інтернет-технологій. В Інтернеті у той час була поширена фраза *everywhere and nowhere* (всюди і ніде), яка потім стала звучати *everywhere and anywhere* (всюди і де завгодно). Вислів «всюди і ніде» став крилатим і вперше з'явився у знаменитій «Декларації незалежності Кіберпростору» [49], поширеній у Інтернеті 8 лютого 1996 р.

Правове регулювання та постійний контроль правовідносин у кіберпросторі є актуальною проблемою і формує рамки нашого розуміння кіберправа. Стосовно перспектив розвитку контролю кіберпростору можна прогнозувати, по-перше, створення міжнародних нормативних положень, які виникають внаслідок конфлікту внутрішнього державного права з міжнародним; по-друге, створення процесуальних положень для пошуку шляхів визначення нових правових суперечностей, що виникають в результаті застосування Інтернет-технологій щодо суб'єктів кіберправа, предмету і об'єкту правового регулювання, джерел, міжнародно-правової відповідальності тощо.

Інтернет-законодавство – це сукупність законів, інших нормативних та міжнародних актів (національних, наприклад, України та інших держав), які регулюють відносини у віртуальному просторі Інтернету. Інтернет-відносинами

є тільки ті відносини, що пов'язані із соціально-правовим регулюванням віртуального простору (тобто з регулюванням цього простору на основі норм права, моралі, етики та інших засобів) [27, с. 345].

Кібербезпека визначається як стан захищеності збалансованих інтересів особистості, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз у кіберпросторі (частини інформаційної сфери) на основі загальновизнаних принципів і норм міжнародного та національного права. При цьому під захищеністю слід розуміти активні дії суб'єктів кіберправа, спрямовані на досягнення певного ступеня безпеки об'єкта охорони з метою збереження конфіденційності, цілісності та недоступності інформації для третіх осіб у всесвітньому віртуальному просторі [27, с. 347].

Кіберправо є ще достатньо рідкісною практикою для України, але сьогодні складаються всі передумови для формування інтернет-права як центрального розділу і спецкурсу інформаційного права, а, можливо, згодом і окремої наукової школи.

Таким чином, дослідження різноманітних аспектів і сторін проблеми формування концепцій права Інтернету або кіберправа, а також розвиток відповідних трансформацій у міжнародному праві свідчать про необхідність формулювання ефективних міжнародно-правових стратегій для урегулювання найважливіших глобальних проблем кіберправа.

1.3. Поняттєва структура кіберправа

Кіберправо, будучи єдиним за своїм змістом, характеризується внутрішньою розчленованістю, диференціацією на певні автономні й у той же час пов'язані між собою частини. Говорячи про структуру загального права, зазвичай виділяють норми, інститути, субінститути, галузі, підгалузі, які, у свою чергу, можна об'єднати в групи норм або навіть галузей, наприклад регулятивні галузі. Разом з тим відокремлений погляд на кіберправо дозволяє виявити в його структурі певні рівні чи частини.

Для детального аналізу термінології у галузі кіберправа, необхідно розуміти, які саме поняття входять до цієї галузі, як вони взаємодіють, до яких груп у межах кіберправа відносяться. Задовільнити цю необхідність допомагає виділення понять та структури галузі. Поняттєва структура кіберправа – це внутрішня побудова кіберправа, способи його організації та взаємодії його елементів.

Нами були проаналізовано закони, які регулюють кіберправо у США, наукові праці, присвячені цій темі, а також велику кількість інших наукових поданих далі джерел, основною темою яких було правове регулювання кіберпростору, або кіберправа. За результатами аналізу ми виділили поняттєву структуру кіберправа з переліком законів, в яких розглядається та чи інша категорія з метою її регулювання:

1) Юрисдикція

- *Акт, що підтверджує політику Сполучених Штатів стосовно регулювання Інтернету (An act to Affirm the Policy of the United States Regarding Internet Governance) [60];*

2) Нейтралітет Інтернету

- *Закон про свободу та дискримінацію в Інтернеті від 2006 року (Internet Freedom and Nondiscrimination Act of 2006) [69];*
- *Закон про можливості зв'язку, просування та вдосконалення від 2006 року (Communications Opportunity, Promotion and Enhancement Bill of 2006) [66];*
- *Закон про нейтралітет Інтернету від 2006 року (Network Neutrality Act of 2006) [67];*
- *Закон про захист свободи в Інтернеті від 2008 року (у формі поправки до Закону про зв'язок від 1934 року (Internet Freedom Preservation Act of 2008 (in the form of an Amendment to the Communications Act of 1934) [68];*

- *Закон про захист свободи в Інтернеті від 2009 року (у формі змін до Закону про зв'язок від 1934 року) (Internet Freedom Preservation Act of 2009 (in the form of an Amendment to the Communications Act of 1934) [64];*
- *Закон про цілісність даних від 2012 року (Data Cap Integrity Act of 2012) [77];*
- *Закон про високопродуктивні обчислення від 1991 року (High Performance Computing Act of 1991) [72];*

3) Свобода слова в Інтернеті

- *Закон про дотримання пристойності в ЗМІ (розділ 230) (Communications Decency Act (Section 230) [71];*

4) Конфіденційність в Інтернеті

- *Закон про конфіденційність від 1974 року (Privacy Act of 1974) [70];*
- *Закон про обмін та захист інформації кібер-розвідки (Cyber Intelligence Sharing and Protection Act) [57];*
- *Закон про захист приватності дітей в Інтернеті (Children's Online Privacy Protection Act) [65] ;*
- *Закон про конфіденційність та спостереження за геолокацією (Geolocation Privacy and Surveillance Act) [59];*
- *Закон про конфіденційність та безпеку персональних даних від 2009 року (Personal Data Privacy and Security Act of 2009) [76].*

5) Інтелектуальна власність, авторське право

- *Закон про захист авторських прав у цифрову епоху (Digital Millennium Copyright Act) [62];*
- *Закон 2011 року про запобігання реальним мережним загрозам економічному творчому потенціалу та крадіжок інтелектуальної власності (PROTECT IP Act – Preventing Real Online Threats to Economic Creativity and Theft of Intellectual Property Act, or PIPA) [74];*

- *Закон про онлайн-піратство (Stop Online Piracy Act) [63].*

6) Цензура в Інтернеті

- *Закон про безпеку студентів в Інтернеті (Student Internet Safety Act) [58];*
- *Акт про захист дітей від порнографії в інтернеті від 2011 року (Protecting Children from Internet Pornographers Act of 2011) [61].*

7) Доменні імена

- *Антисквонінговий акт захисту споживача (Anti-Cybersquatting Consumer Protection Act) [75].*

8) Електронна комерція

- Електронні контракти та операції
- Торговельні марки
- Віртуальна валюта (біткойни)
 - *Закон про електронні підписи в глобальній та національній торгівлі (Electronic Signatures In Global and National Commerce Act) [73];*
 - *Віртуальні валюти: нові регуляторні, правоохоронні проблеми та проблеми захисту прав споживачів (Virtual Currencies: Emerging Regulatory, Law Enforcement, and Consumer Protection Challenges) [78].*

Висновки за розділом 1

Метою підготовки майбутніх перекладачів в університетських курсах навчання є формування фахової компетентності перекладача (ФКП), яка тлумачиться, з одного боку, як здатність перекладати на фаховому рівні, а з іншого – як сукупність знань, навичок та умінь, необхідних для такого перекладу. Одним із видів знань є предметні знання, які тлумачаться як розуміння системи понять, на якій ґрунтується та чи інша сфера людської діяльності. Без засвоєння мінімально необхідного обсягу предметних знань, якісний переклад у відповідній галузі є ускладненим або взагалі неможливим. Для забезпечення такого перекладу, майбутні перекладачі повинні також засвоїти певний обсяг термінології, яка позначає головні компоненти відповідних предметних знань, а також знати способи перекладу галузевої термінології з англійської мови на українську. Це особливо важливо, якщо перекладачі працюють в межах відносно нових галузей, до яких відноситься кіберправо або Інтернет-право.

Предметна й термінологічна системи кіберправа або Інтернет-права на сьогодні є недостатньо вивченими, так само як і його термінологічна складова та особливості термінотворення у цій сфері та переклад англійських термінів цієї галузі українською мовою. У зв'язку з цим у цьому підрозділі ми виділили нормативні акти та інші документи, що намагаються юридично регулювати діяльність і Інтернет-просторі. За результатами наступного аналізу було розроблено поняттєву структуру кіберправа, до якої увійшли такі категорії як юрисдикція Інтернету, нейтралітет Інтернету, свобода слова в Інтернеті, конфіденційність в Інтернеті, інтелектуальна власність, авторське право, цензура в Інтернеті, доменні імена, електронна комерція.

Проблеми термінологічного та перекладозначного характеру розглядаються у подальших розділах даної праці.

РОЗДІЛ 2

ЛІНГВІСТИЧНІ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ У ГАЛУЗІ КІБЕРПРАВА

2.1. Словотворчі аспекти дослідження

Оскільки проблемою нашого дослідження є переклад термінології, який пов'язано з утворенням нових лексичних одиниць у мові перекладу, видається доцільним розглянути зміст процесу словотворення. У терміні «словотвір» є два основних значення, які необхідно розрізняти між собою. У одному значенні даний термін вживається для позначення безперервного процесу творення нових лексичних одиниць у певній мові. Мовам властиво постійно розвиватись, та їхній розвиток складається з окремих етапів та процесів, до яких відноситься і процес виникнення та творення нових лексичних одиниць. У своєму іншому значенні, даний термін може означати розділ науки, основним завданням якої є вивчення та дослідження процесу творення і виникнення нових лексичних одиниць. Таким чином, словотвір займається вивченням процесу творення нових слів, а також засобів, за допомогою яких створюються нові лексичні одиниці (суфіксів, префіксів, інфіксів тощо) [30, с. 13]. Центральним завданням словотвору є вивчення структури і змісту лексичних одиниць, зокрема, термінів.

Термін визначається як нейтральне слово чи словосполучення, яке вживається для точного вираження змісту понять та назв предметів. Передача англійських термінів українською мовою вимагає знання предметної галузі, якої стосується переклад, розуміння змісту термінів англійською мовою і знання їхніх відповідників рідною мовою. При передачі галузевої, зокрема, науково-технічної чи економічної літератури з англійської мови на українську важливу роль відіграє взаємодія терміна з контекстом, завдяки чому виявляється значення лексичної одиниці [3, с. 115; 8, с. 58].

У багатьох галузевих текстах, зокрема, в текстах юридичної тематики, суттєве навантаження припадає на терміни. Хоча однією з головних вимог до терміна є його однозначність, однак в юридичних текстах терміни часто є багатозначними, а їхні значення нерідко є дуже різними за змістом. Наприклад, у словнику [32, с. 769] англomовний термін *regulation* має такі значення як *регулювання, постанова, правило, наказ, ордер, приказ, розпорядження, вказівка, декрет, обряд, план, указ, критерій, максима, положення, інструкція*.

Таким чином, термін характеризується не лише стильовою співвіднесеністю, а й певною замкненістю в системі лексики на означення понять якоїсь окресленої галузі знань [34, с. 155].

Для юридичного тексту загалом є характерними певні стилістичні особливості, які виражаються у великій насиченості професійною термінологією, у наявності особливих ідіоматичних виразів і фразеологізмів, які рідко вживаються в загальнолітературній мові (*the jury finds guilty, legal consequences, preliminary stipulations* тощо), у використанні зворотів офіційно-канцелярського стилю (*power and authority, terms and conditions, to have and to hold* тощо), у використанні дієслів в пасивному стані (*should be acquitted, the record was read outloud by the investigator, the criminal case was initiated by the Prosecutor's Office* тощо), у застосуванні латинізмів (*absente reo (the defendant being absent), ex curia (out of court), falsi crimem (the crime of falsification, etc.)*) і скорочень (*cc. (chapters), CB (casebook), COA (court of Appeals), CIF (Coming into Force), J (Judge)* тощо).

Дослідники [38] давно звернули увагу на те, що за допомогою одних словотворчих моделей можна утворити майже нескінченну або, принаймні, значну кількість похідних, а інші ж характеризуються нездатністю до вільного словоскладання.

Продуктивність вважається скоріше кількісною характеристикою словотвірного ряду: модель є продуктивною, коли за її зразком у мові створюються десятки, або навіть сотні похідних слів. З іншого боку, активність моделі – це вірогідніше її якісна характеристика, бо вона означає здатність

словотвірного ряду поповнюватись новими одиницями. Нарешті, частотність застосування моделі пов'язана з її реалізацією в тексті, тобто статистичними закономірностями її використання [38, с. 128].

Аналіз юридичної термінології в структурі кіберправа дає можливість виділити різні способи словотворення. Морфологічний спосіб словотвору передбачає створення нових слів шляхом видозміни форми вже існуючих лексичних одиниць, застосовуючи різні способи, а також за певними словотворчими моделями (наприклад, *rule – ruler; guide – misguide*). До морфологічного типу творення слів відносяться застосування суфіксів, префіксів (суфіксація, префіксація) та словоскладання.

Суфікс – деривативний (похідний) елемент наприкінці слова (між коренем і закінченням), який є або був продуктивним елементом словотвору. Суфікс має лексико-семантичне значення, проте не вживається відокремлено, тобто не має ознак окремої частини мови. Однак, може бути так, що одне і те ж слово з різними суфіксами належить до однієї частини мови. У таких випадках саме за допомогою суфікса стає можливим розрізняти лексико-граматичні класи цих слів, наприклад: суфікси *-er* та *-est* для вищого та найвищого ступенів порівняння прикметників: *bigg-er – the bigg-est, cold-er – the cold-est*. Суто семантичні зміни відбуваються у слові при зміні суфікса і дозволяють відносити це слово до однієї частини мови: *collect-able, collect-ible*. Нарешті, різні суфікси можуть утворювати як просту, так і подвійну опозицію різних частин мови, наприклад: *cold –cold-ish* (прикм.) – *cold-ly* (прислівн.) – *cold-ness* (імен.). [19, с. 219]

Суфікси можуть бути:

- субстантивними (*-eg, -ist, -ness, -acy, -age, -al, -an / -ian, -ment, ing, -ship, -hood, -arian, -ance / -ence, -ancy, -ism, -ії, -ion, -dom, -ard, cy, -ist, -iana, -ster* тощо),
- дієслівними (*-ize, -ate, -ify, -en*),
- ад'єктивні (*-y, -ish, -ful, -less, -ed, ic, -ous, -able, -ive, -esque, ory, -some* тощо),

- адвербіальні (-ly, -ward, -wise, -fold, -most).

Саме завдяки тому, що за суфіксом залишається одне лексико-семантичне значення, його вживання у поєднанні з основою певних груп слів спричинює утворення відповідних частин мови. Тому суфіксація вважається важливим видом морфологічного словотвору в англійській мові з типами, що склались історично [2, с. 87].

Префікс – це морфема, що завжди йде перед коренем слова і у певній мірі змінює його значення. В сучасній англійській мові префікси завжди є деривативними. Префікс грає незначну роль при розрізненні частин мови. Винятки складають ті випадки, коли ця морфема входить до складу дієслів або слів категорії стану, наприклад: *a dress – to undress, float – afloat*. Інколи префікс допомагає розрізнити перехідні та неперехідні типи дієслів: *cry – outcry, play – outplay* [2, с.107]. Наступні префікси застосовуються найчастіше: *anti-*, *co-*, *counter-*, *de-*, *ex-*, *extra-*, *inter-*, *mis-*, *non-*, *out-*, *post-*, *pre-*, *re-*, *sub-*, *super-*, *trans-*, *ultra-*, *un-*, *under-* тощо.

Іншомовна частина – це слово, що було запозичене з грецької чи латинської мови, та яке набуло форми афікса. Оскільки такі слова як наприклад *stereo-*, *trans-*, *tele-* незалежно існували у мовах, з яких вони були запозичені, важливо відрізнити їх від афіксів. Іншомовним частинам властивий інтернаціональний характер. Проте іншомовні частини відрізняють від інших запозичень саме тому, що складні слова і деривативи, структура яких включає комбінуючі форми, не існували так само незалежно в класичних мовах, а були утворені протягом часу, наприклад: *cyclo-tron, poly-glot, stereo-type, tele-scope*. Деякі комбінуючі форми можуть вживатись самотійно у розмовній мові, наприклад такі слова як: *auto, stereo* та ін. [2, с. 34]

Отже, як витікає з вищевикладеного, в сучасній англійській мові існують певні засоби словотвору, одні з яких є більш поширеними та продуктивними (наприклад, такі морфеми як суфікси, префікси), а інші вживаються значно рідше і входять до складу інших засобів словотвору. Існують в сучасній англійській мові також і інші засоби словотвору.

Складне слово – це одиниця, якій властиві певні морфемні і дериваційні характеристики. До складу композита входить не менше двох основ, які, в залежності від своїх морфологічних ознак, вступають до особливих стосунків. Основи композитів несуть, переважно, денотативне значення, а їх комбінаторне сполучення складає умови для мінімального оточення, що визначає композит і забезпечує його існування [19, с. 44].

Складні слова семантично і структурно умотивовуються компонентами, які ці слова утворюють. Зв'язки між компонентами таких слів є досить складними, тому що при утворенні складного слова їхні значення можуть змінюватись. До того ж, вони обов'язково взаємно впливають один на іншого і мають підлягати певним граматичним правилам [30, с. 148]. Найактивнішим засобом утворення композитів є складання двох основ. Основа слова – це частина слова без закінчення, яка виражає його лексичне значення [30, с. 159].

Складні слова розрізняються за приналежністю до різних частин мови. Більшість складних слів – це складні іменники і прикметники типу *moonshine*, *white-faced*. Складні дієслова, як правило, утворюються від складних іменників шляхом конверсії: *to bad-taste*. Складні прислівники та сполучники складають незначну частину від загальної кількості композитів і неологізмів серед них немає [54, с. 38].

Просте поєднання двох основ, що вже існують у мові, веде до утворення власне складних слів. Значна частина діючих композитів – це складні іменники та прикметники: *egg-cup*, *absent-minded*. Складних дієслів у порівнянні з підгрупою складних іменників і прикметників, значно менше. Серед дієслів чимало одиниць подальшої деривації: *to weekend*, *to self-love* [52, с. 73].

Складні слова також класифікуються з точки зору шляхів поєднання композитів (див. [26, с. 15]):

1. просте додавання однієї складової частини до іншої;
2. поєднання декількох складових частин за допомогою використання поєднуючого елемента.

Більша частина складних слів, які утворено шляхом простого приєднання складових частин (основ), пишуться через дефіс. Інша частина таких слів пишеться разом, що викликано їх широким вживанням: *birthday*, *mailbox*, *bluebird* [31, с. 15].

Досить невелика частина складних слів включає до свого складу з'єднувальний елемент. Функцію такого елементу можуть брати на себе:

1. деякі голосні, частіше «о», зрідка «і»: *Anglo-American*, *handiwork*.
2. сполучники, прийменники: *bread-and-butter*, *hide-and-seek*. Такі поєднувальні композити завжди пишуться через два дефіси, за винятком слів типу *rock'n'roll*, у яких внутрішні елементи скорочуються [31, с. 16].

До складних слів відносять також фрази, які набули статусу композитів завдяки широкому вжитку, що спонукало до їх орфографічного оформлення як окремих лексичних одиниць: *never-to-be-forgotten* [31, с. 21].

До другорядних типів словотвору відносяться аббревіація, метафоризація, зрощення, а також конверсія [47, с. 282].

Явище **аббревіації** полягає у скороченні довгих мовних формул і згортанні їх у семантичну єдність – аббревіатуру [41, с. 5].

Аббревіація – це скорочення слова до однієї з його частин, причому повна форма може втрачати як початок, так і середину або кінець. Нові скорочення здатні вживатися як вільні форми [29].

У більшості випадків втрачену частину повної форми можна легко віднайти; це одна з необхідних умов скорочення як мовного явища: *com* - *commander*, *memo* – *memorandum*, *sem* – *semester*. При скороченні нові форми належать, звичайно, до тієї ж частини мови, до якої належить і прототип [29].

Не менш важливим та не менш застосовуваним другорядним способом словотвору дослідники вважають конверсію. Терміном «конверсія» пояснюється процес утворення нових лексичних одиниць, що може супроводжуватись переходом слова з одного класу частини мови в інший. Такий процес є одним з головних джерел поповнення лексики.

Таким чином, **конверсія** – це засіб словотвору, при якому утворення нової частини мови на основі одного кореня викликає внутрішні зміни лексичної одиниці та який характеризується незалученням афіксів [31, с. 113]. Даний тип творення лексичних одиниць відноситься переважно до дієслів, а саме нові дієслова часто утворюються від: іменників: *a bill – to bill*; прикметників: *bare – to bare, empty – to empty*; скорочень: *a bach (bachelor) – to bach*.

2.2. Перекладознавчі аспекти дослідження

Важливими категоріями теорії перекладу є спосіб та прийом перекладу. Існують різні точки зору на зміст цих понять. Одні автори [28] вважають, що перекладацький прийом (трансформація) зазвичай вирішує часткове завдання, тоді як спосіб є основним правилом досягнення поставленої мети, яка відображає об'єктивно існуючі закони дійсності. Спосіб не можна вигадати, але можна створити нове поєднання певних дій, вигадати можна метод та прийом перекладу, спосіб можна відкрити як вже відому закономірність. Крім того, на відміну від прийому, спосіб є не діяльністю чи системою дій, а психологічною операцією, що реалізує дію. В основі будь-якої перекладацької діяльності лежать одні й ті ж способи перекладу, які потрібно знайти, дослідити та використовувати, враховуючи кожного разу умови роботи [28, с. 134]

Я. Й. Рецкер дає наступне визначення лексичним трансформаціям: це прийоми логічного мислення, прибігаючи до яких, ми можемо розкрити значення того чи іншого іншомовного слова у певному контексті та підбираємо йому український відповідник, що не відповідає словниковому [36, с. 163]. У семантичному відношенні лексичні трансформації представляють собою заміну лексичної одиниці мови оригіналу словом або словосполученням з відмінною внутрішньою формою, що актуалізує ту складову слова мови перекладу (сему), що реалізується у певному контексті [36, с. 169]. Дослідник виділяє сім різновидів лексичних трансформацій: 1) диференціація значень;

2) конкретизація значень; 3) генералізація значень; 4) смисловий розвиток; 5) антонімічний переклад; 6) цілісне перетворення; 7) компенсація втрат у процесі перекладу [36, с. 172].

Я. Й. Рецкер також вказує на те, що прийоми трансформацій мають творчий характер, але якщо результат рівнозначності набуває в силу своєї оптимальності абсолютного значення, він може бути зафіксований у словнику як еквівалент [36, с. 172]. В основі перейменування (семантичних трансформацій), так само як і в основі зміни значення, таких як, наприклад, розширення, звуження, різні види переносу, лежать формально-логічні закономірності мислення стосовно відносин між поняттями [12, с. 96].

В англійській мові у великої кількості слів, що мають широку семантику, відсутній повний відповідник в українській мові. У двомовних словниках зазвичай можна знайти ряд часткових еквівалентів певного слова. Кожен з таких варіантів охоплює лише одне зі значень англійського слова. Проте, навіть усі словникові відповідники певного терміну не охоплюють у необхідній мірі всієї широкої семантики слова мови оригіналу [35, с. 11].

Широке розповсюдження прийомів диференціації та конкретизації при перекладі з англійської мови на українську мову обумовлюється великою кількістю англійських термінів з широкою семантикою, але які у той самий час не мають прямих словникових еквівалентів в українській мові [5, с. 130].

У низці випадків застосування такого перекладацького прийому як конкретизація обумовлюється тим, що у мові перекладу відсутнє слово з таким самим значенням. Так, англійський іменник *thing* має дуже абстрактне значення (*an entity of any kind*) і українською мовою зазвичай перекладається шляхом застосування конкретизації: «предмет», «факт», «випадок», «істота» тощо [35, с.12].

Д.П. Горський зазначає: «відношення підпорядкування між поняттями має місце, коли об'єм одного поняття складає лише частину об'єму іншого поняття» [14, с. 47]. Ця формально-логічна категорія представляє собою основу трьох взаємопов'язаних прийомів лексичних трансформацій: диференціації,

конкретизації (шляхом звуження значення лексичної одиниці) і генералізації (шляхом розширення значення лексичної одиниці) значень [21, с. 14].

Йдеться про те, що слову з більш широким значенням в українській мові в англійській мові можуть відповідати слово або декілька слів, кожне з яких має вузьче, у порівнянні з українською мовою, значення, тобто використовується по відношенню до більш обмеженого спектру денотатів [21, с. 16]. Наприклад: рука – *arm, hand*; годинник – *watch, clock*.

Генералізацією називається заміна певної лексичної одиниці вихідної мови, яка має більш вузьке значення, одиницею мови перекладу, що має більш широке значення. Таким чином, генералізація представляє собою перетворення прямо протилежне прийому конкретизації. Створюваний відповідник висловлює родове поняття, яке включає вихідне видове. Генералізація понять як прийом допомагає перекладачеві виходити зі скрутного становища, коли він не знає позначення видового поняття мовою перекладу [20, с. 166; 36, с. 121].

Прийом смислового розвитку полягає в заміні словникового відповідника при перекладі контекстуальним відповідником, логічно пов'язаною з контекстом. Цей прийом смислового розвитку засновано на формально-логічній категорії перехрещення [46, с.139].

Антонімічний переклад є досить поширеною лексико-граматичною трансформацією, суть якої полягає в заміні стверджувальної конструкції на заперечну або, навпаки, заперечної на стверджувальну. Даний процес також супроводжується заміною одного із слів речення вихідної мови на його антонім у мові перекладу. Антонімічний переклад базується на формально-логічній категорії контрадикторності [35, с. 14].

Прийом цілісного перетворення представляє собою певний різновид прийому смислового розвитку. При використанні даного прийому змінам піддається внутрішня форма будь-якого відрізка мовного ланцюга від окремого слова (переважно це складні слова) до синтагми, а іноді і цілого речення. Причому перетворення відбувається не за відповідними елементами певної

одиниці, а цілісно, так, що зв'язок між внутрішньою формою лексичних одиниць мов оригіналу та перекладу стає дуже важко встановити [35, с. 15].

Такий перекладацький прийом як **компенсація** представляє собою заміну певного елементу лексичної одиниці оригіналу, який не має відповідників у мові перекладу, елементом іншого порядку. Порядок елементу значною мірою залежить від ідейно-художнього характеру оригіналу, а також від того, чи є це зручним за нормами української мови [21, с. 24].

Прийом компенсації використовується особливо часто там, де виникає необхідність у передачі сутньо внутрішньолінгвістичних значень, які позначають ті або інші мовні особливості оригіналу. Такими особливостями можуть бути діалектне забарвлення або індивідуальні особливості мови, гра слів, або ж необхідність передати прагматичне значення. В останньому випадку не завжди можна знайти пряму відповідність одиниці похідної мови в системі мови перекладу [21, с. 24]. Таким чином, до лексичних трансформацій відносяться наступні: генералізація, конкретизація, антонімічний переклад, цілісне перетворення, диференціація, компенсація втрат в процесі перекладу та смисловий розвиток.

Отже до лексичних трансформації відносяться: диференціація значень, конкретизація значень, генералізація значень, смисловий розвиток, антонімічний переклад, цілісне перетворення, та компенсація втрат в процесі перекладу.

Крім вже згаданих вище трансформацій, ми також розглядали два додаткових прийоми: транскодування та калькування. Під **калькуванням** розуміють копіювання структури слова, словосполучення або речення мови оригіналу у мові перекладу. Калькування може здійснюватися на трьох рівнях: морфемному, словосполучень та речень [43, с. 30]. Прийом **транскодування** має різні види: 1) транскрибування – копіюється звукова форма слова; 2) транслітерування – копіюється графічна форма слова; 3) змішане транскодування – копіюється частково звукова, а частково – графічна форма

слова; 4) адаптивне транскодування – форма слова копіюється, частково адаптуючись до норм мови перекладу [43, с. 31]

Рецкер стверджує, що «**граматична трансформація**» як перетворення англійського речення в процесі перекладу потрібно розуміти умовно. Автор вважає, що при застосуванні даної трансформації англійське речення залишається незмінним, але у свідомості перекладача відбувається певне перетворення тієї структури англійського речення, де англійські слова вже замінені українськими [36, с. 22].

Всі різновиди граматичних трансформацій при перекладі можна згрупувати у такі головні категорії: зміна порядку слів речення оригіналу; зміна структури речення (повна або часткова); заміна певних частин мови або членів речення; додавання слів; вилучення слів [35, с. 17].

Л.С. Бархударов виділяє чотири основні граматичні трансформації: перестановки; заміни; додавання; вилучення [5, с. 142]. Його класифікації ми і будемо дотримуватись у подальшому викладі.

Прийом перестановки як вид перекладацької трансформації – це зміна порядку мовних елементів у тексті перекладу у порівнянні з текстом оригіналу. Елементами, що можуть піддаватися перестановці, є зазвичай слова, словосполучення, прості речення в складних і самостійні речення в тексті [24, с. 41]. Оскільки наше дослідження проводиться на матеріалі термінології, то для нас актуальною є лише перестановка слів у термінологічних словосполученнях.

Прийом заміни – найбільш поширений і різноманітний вид перекладацької трансформації. В процесі перекладу заміні можуть піддаватися як граматичні одиниці – форми слів, частини мови, члени речення, типи синтаксичного зв'язку та ін. – так і лексичні, у зв'язку з чим можна говорити про граматичні і лексичні заміни [5, с. 194]. Л.С. Бархударов поділяє заміну на декілька категорій: лексичні заміни, заміна форм слова; заміна частин мови; заміна членів речення; синтаксичні заміни в складному реченні; [5, с. 93]. У зв'язку з тим, що наше дослідження обмежувалося складними термінами і

термінами-словосполучення, то жоден із цих прийомів не застосовувався, оскільки перші три відносяться до рівня слова, а останні два – до рівня речення.

Прийом додавання полягає у вживанні в тексті перекладу слів, які не мають відповідників у тексті оригіналу, а **прийом вилучення** – у видаленні в тексті перекладу деяких слів, які присутні в тексті оригіналу, наприклад артикля, допоміжних дієслів або й смислових слів для точнішої передачі змісту тексту оригіналу або дотримання норм мови перекладу.

Вибір головних прийомів **лексико-семантичних трансформацій** складає одне з професійних умінь перекладача. Велику роль при цьому грає робота із словниками. Окрім словників, в особливо складних ситуаціях допомагає уява, інтуїція, почуття мови і культурний світогляд [1, с. 149].

Т.А. Казакова виділяє наступні лексико-семантичні трансформації: звуження, розширення, емпатизація (нейтралізація), опис, перекладацький коментар [18, с. 111].

Як **звуження**, так і **розширення** значення лексеми мови оригіналу застосовується в тих випадках, коли одиниця тексту оригіналу відзначається значною мірою інформаційної невизначеності і її тлумачення суттєво залежить від контексту. При цьому практично перекладається не стільки само слово, скільки конкретний варіант його значення у певному контексті [18 с. 111-112].

Прибігання до прийому **емпатизації** або **нейтралізації** значення лексеми мови оригіналу може бути викликано, головним чином, соціолінгвістичними чинниками, такими як розбіжність у традиціях презентації емоційно-оцінної інформації, внаслідок чого виникає потреба її посилення або, навпаки, послаблення в тексті перекладу, відповідно до норм культури носіїв мови перекладу [13, с. 37].

Отже ми виявили наступні три основні типи перекладацьких трансформацій: лексичні перекладацькі трансформації (диференціація, конкретизація, генералізація, смисловий розвиток, цілісне перетворення, антонімічний переклад та компенсація); граматичні перекладацькі трансформації (додавання, опущення, перестановки, заміни); лексико-

семантичні перекладацькі трансформації (звуження, розширення, емпатизація, перекладацький коментар та опис).

Висновки за розділом 2

Таким чином, за результатами проведеного аналізу, ми дійшли висновку, що найбільш продуктивним є афіксальний спосіб словотворення, оскільки він пройшов тривалий шлях розвитку в історії англійської мови.

З іншого боку, безафіксальний спосіб словотворення також є широкоживаним. Зокрема, словоскладання є другим за продуктивністю способом утворення нових слів, що спричинює значну частку складних слів в галезевих термінологічних словниках, зокрема, і в юридичній сфері.

За даними нашого аналізу, для перекладу галузевих текстів застосовуються переважно такі лексичні трансформації як диференціація, конкретизація і генералізація значень, смисловий розвиток, антонімічний переклад, цілісне перетворення та компенсація. Серед граматичних трансформацій найбільш поширеними є перестановка, додавання та вилучення слів, а також різноманітні заміни, а серед лексико-семантичних трансформацій – звуження й розширення, емпатизація й нейтралізація, опис та перекладацький коментар.

Серед способів перекладу поширеними є вибір словникового відповідника, транскодування, контекстуальна заміна, смисловий розвиток, антонімічний та описовий переклад.

Враховуючи, що матеріалом нашого дослідження були складні терміни та терміни словосполучення, більшість із розглянутих вище трансформацій не можуть бути застосовані при їх перекладі, за винятком перестановки, додавання чи вилучення слів. Стосовно перекладу однослівних (складних) термінів, то теоретично можливими способами перекладу є також вибір словникового відповідника, транскодування, контекстуальна заміна та описовий переклад. Калькування, що тлумачиться тут як копіювання структури складного терміна

чи терміна-словосполучення, також може застосовуватися до обох категорій термінів у нашій вибірці.

Результати аналізу співвідношення різних способів перекладу та трансформацій при передачі англomовних юридичних термінів, що відносяться до сфери кіберправа, подано в наступному розділі.

РОЗДІЛ 3

СПІВВІДНОШЕННЯ СПОСОБІВ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ У ГАЛУЗІ КІБЕРПРАВА

3.1 Категорії та структурні моделі англomовної термінологічної лексики у галузі кіберправа, відібрані для аналізу

Матеріалом для цієї частини дослідження послужили англomовні однослівні складні терміни і термінологічні словосполучення у галузі кіберправа, а також їхні україномовні відповідники, відібрані із оригінальних англomовних текстів [57-78], обсягом 96407 друкованих знаків, і текстів їх перекладу, здійсненого автором даної роботи. Загальний корпус відібраних англomовних термінів (481 одиниці) ми розподілили за структурою на дві групи – однослівні складні (18 одиниць) та терміни-словосполучення (463 одиниць), повний перелік яких подано у Додатку В. Останню групу, у свою чергу, було підрозділено на категорії, ґрунтуючись на приналежності першого компонента словосполучення до відповідної частини мови. Таким чином, вони включали прикметникові (263 одиниці), іменникові (117), дієслівні (52), дієприкметникові (25) та прислівникові (6) категорії термінологічних словосполучень. В межах кожної із згаданих категорій було також виділено певні структурні моделі, для позначення яких використовувалися такі умовні позначення: *Adj* – прикметник, *N* – іменник, *Prep* – прийменник, *V* – дієслово, *Adv* – прислівник, *PI* – дієприкметник активного стану теперішнього часу, *PII* – дієприкметник минулого часу. Перелік складових згаданих моделей подано далі.

Прикметникові словосполучення. До даної категорії було віднесено англomовні термінологічні словосполучення, що базуються на таких структурах: *Adj+N* (121 одиниця), *Adj + N1 + N2* (25 одиниць), *Adj1 + Adj2 + N* (7 одиниць), *Adj. + Adj. + N1 + N2* (3 одиниці), *Adj. + N1 + N2 + N3* (3 одиниці), *Adj. + N. + Prep + N2* (2 одиниці), *Adj + N1 + N2 + N3 + N4* (2 одиниці), *Adj. +*

N1 + Prep + N2 (1 одиниця), *Adj. + Prep. + N1 + N2* (1 одиниця), та *Adj + N1 + Prep + N2 + N3* (1 одиниця).

Іменникові словосполучення. Ця категорія включала англомовні термінологічні словосполучення, що побудовані за такими структурами: *N + N* (55 одиниць), *N1 + N2 + N3* (21 одиниця), *N1 + prep + (art) + N2* (18 одиниць), *N + PI* (5 одиниць), *N1 + Prep. + Adj. + N2* (5 одиниць), *N1 + N2 + N3 + N4* (3 одиниці), *N1 + Adj + N2* (3 одиниці), *N1 + N2 + Prep. + N3* (3 одиниці), *N1 + Prep. + N2 + N3* (2 одиниці), *N1 + N2 + Prep + Adj + N3* (1 одиниця), *N1 + N2 + Prep + Part II + N3 + N4* (1 одиниця), *N1 + Adj. + N2. + N3* (1 одиниця), *N1 + Prep. + Adj. + N2 + N3* (1 одиниця) та *N + Adj + N2 + N3 + N4* (1 одиниця).

Дієслівні словосполучення. До цієї категорії увійшли англомовні термінологічні словосполучення, які ґрунтуються на структурах, поданих далі: *V + N* (31 одиниця), *V + Adj + N* (10 одиниць), *V + Prep. + N* (2 одиниці), *V + N1 + Prep + N2* (2 одиниці), *V + N (Pron)'s. + N* (1 одиниця), *V + N + N* (1 одиниця), *V + Adv. + Prep.* (1 одиниця), *V + Pron. + Adj. + N* (1 одиниця), *V + Prep + Numer. + N* (1 одиниця), *V + N1 + N2* (1 одиниця), *V-and-V + N* (1 одиниця).

Дієприкметникові словосполучення. Складовими цієї категорії стали термінологічні словосполучення, які мають наступні структури: *Part.II + N* (11 одиниць), *Part.I + N* (10 одиниць), *PII. + Adj1. + Adj2 + N1* (1 одиниця), *Part II. + N1. + Adj + N* (1 одиниця), *Part II. + N1 + N2 + N3 + N4* (1 одиниця).

Прислівникові словосполучення. До цієї невеликої за обсягом категорії було включено англомовні термінологічні словосполучення зі структурою *Adv + Adj*

На наступному етапі дослідження ми ідентифікували способи перекладу, застосовані для передачі українською мовою усіх англомовних термінів у нашій вибірці, що дозволило нам встановити питому вагу кожного способу перекладу в межах кожної категорії. Результати такого аналізу наведено у наступному підрозділі.

3.2 Аналіз способів перекладу термінологічної лексики в галузі кіберправа

Далі подано результати аналізу вибору способів перекладу українською мовою англословної термінологічної лексики у галузі кіберправа з метою встановлення гіпотетичної залежності згаданого вибору від структури англословного терміна. Згадані результати розглядаються за категоріями, підкатегоріями і структурними моделями, зміст яких викладено у попередньому підрозділі (див. 3.1).

3.2.1. Однословні складні лексичні одиниці

До цієї нечисленної категорії (18 одиниць) було віднесено складні слова, тобто ті, що містять у собі дві основи, які пишуться разом або через дефіс. У восьми випадках (44%) відібрані нами складні слова передавалися в українській мові словниковими відповідниками: *for-profit* – комерційний, *government-run* – державний, *streamlined* – налагоджений, *taskforce* – робоча група, *wiretapping* – прослуховування, *safeguard* – захищати, *background* – передумови, *software* – програмне забезпечення.

Для передачі кожного п'ятого терміна (22%) застосовувалося калькування, тобто збереження структури англословного терміна при утворенні україномовного: *Web-page* – веб-сторінка, *cyberspace* – кіберпростір, *e-cash* – електронна готівка, *self-censorship* – самоцензура.

Переклад решти термінів для їх однозначної передачі українською мовою потребував застосування складніших способів перекладу. Зокрема, це стосувалося контекстуальної заміни (6%) (*front-end* – зовнішній інтерфейс), тут словник не дає наведених вище україномовних значень для передачі складових англословного терміна, однак їх вибір диктується контекстом. У двох випадках (11%) знадобилося застосування додавання слова (*copyrighted* – захищений авторським правом та *safeguards* – заходи безпеки), а ще в двох (11%) –

комбіноване вживання додавання та перестановки слів: *user-friendly* – той, що зрозумілий користувачу, *user-moderated* – той, що модерується користувачем. Транскрибування застосовувалося лише в одному випадку (6%): *Craigslist* – «Крейгслист».

Таким чином, найуживанішим способом перекладу при передачі складних англомовних термінів у галузі кіберправа є словниковий відповідник, однак його частка складає менше половини (44%) усіх проаналізованих випадків. Калькування застосовується для передачі кожного п'ятого терміна (22%), а на кожен із способів додавання слів та їх перестановку в поєднанні із додаванням припадає по 11%. Інші способи перекладу (контекстуальна заміна і транскрибування) вживалися лише по одному разу (по 6%). Ці висновки, які є попередніми, зважаючи на незначну кількість термінів у цій категорії, потребують подальшої перевірки на більшому обсязі матеріалу.

3.2.2. Прикметникові словосполучення

Словосполучення моделі Adj+N. Головним способом (106 випадків застосування, 90%) передачі українською мовою цієї підкатегорії словосполучень є калькування, що обумовлено схожістю даної моделі з відповідною структурою у мові перекладу. Українською мовою терміни перекладалися за допомогою словосполучення «прикметник + іменник»: *profound implications* – значні наслідки, *multistakeholder model* – багатостороння модель, *private sector* – приватний сектор, *civil society* – громадянське суспільство, *routine review* – рутинний розгляд, *public and private sector* – державний і приватний сектори, *civilian user* – цивільний користувач, *non-military user* – невійськовий (цивільний) користувач, *non-profit corporation* – некомерційна корпорація, *large payments* – великі рахунки, *direct regulation* – безпосереднє регулювання, *obscene content* – порнографічний контент, *indecent content* – непристойний контент, *international character* – міжнародний характер, *regulatory techniques and tools* – регулюючі методи та інструменти, *unique assignment* – унікальне присвоєння, *external*

rules – зовнішні правила, *technical aspect* – технічний аспект, *unique allocation* – унікальний розподіл, *future queries* – майбутні запити, *technological innovation* – технологічні інновації, *unfettered access* – безперешкодний доступ, *global leadership* – глобальне лідерство, *world-wide communications* – глобальні комунікації, *low barriers* – низькі перешкоди, *web-based content* – веб-контент, *high-technology economy* – високотехнологічна економіка, *residential consumer* – побутовий споживач, *economic interest* – економічний інтерес, *online commerce* – онлайн-торгівля, *open and interconnected nature* – відкритий та взаємопов'язаний характер, *lawful content* – законний контент, *technical capabilities* – технічні можливості, *prompt enforcement* – негайне виконання, *accurate information* – точна інформація, *nondiscriminatory measures* – недискримінаційні заходи, *parental control* – батьківський контроль, *two-way transmission* – двостороння передача, *physical location* – фізичне місцезнаходження, *unwanted content* – небажаний контент, *offensive material* – образливі матеріали, *extraordinary advance* – надзвичайний прогрес, *educational and informational resources* – освітні та інформаційні ресурси, *true diversity* – справжнє різноманіття, *political discourse* – політичний дискурс, *unique opportunities* – унікальні можливості, *intellectual activity* – інтелектуальна діяльність, *interactive media* – інтерактивне середовище, *vigorous enforcement* – примусове дотримання, *technical means* – технічні засоби, *current provider* – поточний постачальник, *defamatory nature* – наклепницький характер, *defamatory statement* – наклепницьке висловлювання, *international court* – міжнародний суд, *actual expectation* – фактичне очікування, *important implications* – важливі наслідки, *online world* – онлайн-світ, *massive challenges* – серйозні проблеми, *key provision* – основне положення, *tremendous growth* – величезне зростання, *federal immunity* – федеральна недоторканність, *congressional intent* – намір конгресу, *political discourse* – політичний дискурс, *technical restrictions* – технічні обмеження, *federal aid* – федеральна допомога, *legislative history* – законодавча історія, *unwarranted invasion* – необґрунтоване вторгнення, *historical context* – історичний контекст, *illegal surveillance* – незаконне спостереження, *potential abuse* – можливе зловживання, *universal identifier* – універсальний ідентифікатор, *increased rights* – широкі права, *constitutional protections* – конституційна гарантія, *statutory protections* –

законодавчий захист, *public sector* – державний сектор, *electronic communications* – електронні повідомлення, *beneficial use* – корисне використання, *commercial entities* – комерційні організації, *Green Paper* – «Зелений документ», *legalistic document* – юридичний документ, *enforcement actions* – примусові заходи, *legitimate needs* – законні потреби, *electronic eavesdropping* – електронне підслуховування, *unlawful access* – незаконний доступ, *Federal Government* – Федеральний уряд, *situational awareness* – ситуаційна обізнаність, *cyber threat* – кібер-загроза, *significant violations* – значні порушення, *audiovisual works* – аудіовізуальні твори, *musical compositions* – музичні композиції, *visual art* – візуальне мистецтво, *exclusive rights* – виняткові права, *derivative works* – похідні роботи, *digital file* – цифровий файл, *explicit permission* – явний дозвіл, *fair use* – добросовісне використання, *reciprocal rights* – взаємні права, *preliminary injunction* – попередня заборона, *on-line business* – онлайн-бізнес, *actual knowledge* – фактичні відомості, *injunctive relief* – забезпечувальний захід, *compensatory relief* – компенсаційні виплати, *monetary damages* – грошовий збиток, *cyber incident* – кібератака, *imprecise language* – неточне викладення.

У чотирьох випадках (3%) застосовувалось додавання слів, що обумовлюється відмінностями синтаксису, граматики та відсутності чітких лексико-семантичних еквівалентів в українській мові: *regulatory framework* – нормативно-правова база, *vital force* – життєво важлива сила, *civil liability* – цивільно-правова відповідальність, *required element* – необхідний складовий елемент, *statutory norms* – встановлені законодавством норми. Як впливає із наведених вище прикладів, у цих випадках англомовні терміни передаються українською мовою прикметниково-іменниковими словосполученнями у препозиції до українського відповідника головного елемента словосполучення, який займає фінальну позицію.

Ще в чотирьох випадках (3%) спосіб додавання слів використовувався разом із їх перестановкою: *online privacy* – конфіденційність в Інтернеті, *online provider* – постачальник онлайн-послуг, *cease-and-desist order* – наказ про припинення продовження протиправних дій, *filtering software* – програмне забезпечення для фільтрування.

Перестановка слів у чистому виді також застосовувалась чотири рази (3%), в усіх цих випадках англомовні терміни перекладалась українською мовою за допомогою словосполучення «іменник + іменник»: *blocking technologies* – технології блокування, *governmental intrusions* – втручання держави, *safe harbor* – зона безпеки, *congressional committee* – комітет Конгресу.

В одному випадку (1%), при передачі словосполучення *regulatory arbitrage*, довелося вдатися до описового перекладу: «використання різниці в нормативній базі різних юрисдикцій на свою користь».

Словосполучення моделі Adj1 + Adj2 + N. Усі сім одиниць (100%) цієї субкатегорії перекладались із застосуванням калькування. *international regulatory bodies* – міжнародні розпорядчі органи, *outdated regulatory guidelines* – застарілі нормативні акти, *competitive free market* – конкурентний вільний ринок, *international governmental bodies* – міжнародні урядові органи, *international legal frameworks* – міжнародні правові концепції, *automatic technical process* – автоматичний технічний процес, *comprehensive legal protection* – всеосяжний правовий захист.

Словосполучення моделі Adj + N1 + N2. Головним способом перекладу в цій категорії (44%) була перестановка слів. При цьому структура україномовних відповідників мала два варіанти: «прикметник + іменник + іменник» або «іменник + прикметник + іменник». Структури першого типу представлено такими словосполученнями: *international cybersecurity regime* – міжнародний режим кібербезпеки, *International Telecommunications Union* – Міжнародний союз електрозв'язку, *prohibitive transactions costs* – неприпустимі витрати на транзакції, *International Telecommunications Regulations* – Міжнародний регламент електрозв'язку, *Federal Communications Commission* – Федеральне агентство зв'язку, *physical transmission facilities* – фізичні засоби передачі, *meaningful privacy options* – високі параметри конфіденційності, *top-down regulatory regime* – ієрархічний режим регулювання, *electronic eavesdropping equipment* – електронні пристрої підслуховування. Структури ж

другого типу репрезентовано чотирма термінами: *Top Level Domains* – Домени Верхнього Рівня, *Second Level Domains* – Домени Другого Рівня, *Good Samaritan law* – Закон Доброго Самаритянина, *joint venture partner* – учасник спільного підприємства,

Ще у п'яти випадках (19%) застосовувалась комбінація перестановки та додавання слів, внаслідок чого україномовні відповідники будувалися за моделями «іменник + прикметник + іменник + іменник» або «іменник + *що*; іменник + *який*», наприклад: *social security number* – номер соціального страхування особи, *fair information practices* – принципи чесного використання даних, *copyrightable subject matter* – зміст, що підлягає охороні авторським правом, *on-line Internet access* – доступ до Інтернету в режимі он-лайн, *Electronic Frontier Foundation* – Громадська організація, що захищає права і свободи особистості в кіберпросторі.

Решта англомовних термінологічних словосполучень цієї підкатегорії (37%) передавалась за допомогою калькування, внаслідок якого для утворення україномовного відповідника переважно застосовується модель «(діє)прикметник + прикметник + іменник»: *increased government control* – зростаючий державний контроль, *anonymous online communication* – анонімне онлайн-спілкування, *interactive computer services* – інтерактивні комп'ютерні послуги, *National Science Foundation* – Національний науковий фонд, *interactive computer service* – інтерактивні комп'ютерні послуги, *cyber threat information* – кібер-загрозлива інформація. З іншого боку, майже така сама частка в загальному обсязі словосполучень, стосовно яких застосовувалося калькування, в українській мові ґрунтується на моделі «прикметник + іменник + іменник»: *a great degree of control* – великий ступінь контролю, *open architecture medium* – відкрита архітектура середовища.

Калькування застосовувалося і при передачі кількох англомовних словосполучень, що побудовані за моделями, які представлені у нашій вибірці лише однією одиницею у кожній підкатегорії. Зокрема, це стосується словосполучення, що ґрунтується на моделі *Adj. + Prep. + N1 + N2*. При цьому

структура україномовного відповідника має форму «прикметник + прийменник + прикметник + іменник»: *free from government control* – вільний від державного контролю.

Калькування переважає (67%) і при перекладі англomовних термінів, які відносяться до моделі *Adj + Adj + N1 + N2*, де український відповідник мав структуру «прикметник + прикметник + прикметник + іменник»: *unincorporated international volunteer organization* – незареєстрована міжнародна волонтерська організація, *most frequented Web site* – найбільш відвідуваний веб-сайт. В одному випадку (33%) для передачі англomовних словосполучень цієї моделі застосовувалось поєднання перестановки та вилучення слів, що спричинило скорочення україномовної конструкції до «прикметник + прикметник + іменник»: *transitory digital network communications* – транзитні цифрові мережі. Вилучення у даному випадку пояснюється надлишковістю оригінального словосполучення у цьому контексті.

Спосіб калькування використовувався також стосовно передачі однієї лексичної одиниці (50%), що відноситься до моделі *Adj. + N1. + Prep + N2*. Структура україномовного відповідника у цьому випадку відповідала моделі «дієприкметник + іменник + іменник»: *growing array of content* – зростаючий масив контенту. Для другої одиниці (50%) цієї ж підкатегорії застосовувався спосіб вилучення слова, що скоротило україномовний відповідник до словосполучення «прикметник + іменник»: *key framework of challenges* – ключові проблеми.

Для перекладу двох (67%) одиниць моделі *Adj. + N1. + N2 + N3* застосовувався метод перестановки слів (*commercial data privacy framework* – концепція конфіденційності комерційних даних, *Fair Information Practice Principles* – принципи чесного використання даних), а для передачі третьої – вживалося ще й додавання слів: *Digital Millennium Copyright Act* – Закон про захист авторських прав у цифрову епоху. З наведених прикладів бачимо, що останній компонент словосполучення в англійській мові найчастіше ставав першим компонентом у словосполученні мови перекладу, оскільки він є

означуваним.

Для єдиної одиниці **моделі Adj. + N1. + Prep + N2** застосовувався спосіб вилучення слів, внаслідок чого чотирикомпонентне англомовне словосполучення перетворилося в українській мові на двоконпонентне типу «прикметник + іменник» в українській: *key framework of challenges* – ключові проблеми.

Єдине ж словосполучення **моделі Adj + N1 + N2 + N3 + N4** перекладається за допомогою одночасного застосування перестановки та додавання слів (*Electronic Communications Privacy Act Reform* – Реформа Закону про захист інформації), що передається за допомогою електронних систем зв'язку), необхідність яких пояснюється потребою дотримання норм української мови, які у даному випадку відрізняються від тих, що притаманні мові англійській.

За останньою моделлю прикметникових словосполучень **Adj + N1 + Prep + N2 + N3** побудовано лише одне словосполучення у вибірці, яке перекладалась за допомогою перестановки та додавання слів, що викликано, по-перше, необхідністю переміщення означуваного елемента (*Framework*) в ініціальну позицію, а також забезпечення однозначного розуміння україномовного відповідника (додавання слова «інформація»): *Preliminary Framework on Protecting Privacy* – структура захисту особистої інформації.

Таким чином, узагальнюючи дані аналізу перекладу англомовних прикметникових словосполучень, можна сформулювати припущення, що вибір способу їх передачі українською мовою певним чином залежить від їхньої структури. Переважна більшість (відповідна частка перевищує 90%) англомовних двослівних словосполучень, побудованих за моделлю *Adj + N*, калькується, оскільки ця модель майже повністю збігається зі структурою відповідних словосполучень в українській мові. Лише у кожному десятому випадку спостерігаються розбіжності у принципах побудови відповідних словосполучень в англійській та українській мовах, що спричинює необхідність застосування перекладацьких трансформацій, зокрема, перестановки слів, їх

додавання або одночасне застосування обох цих способів перекладу. Додавання ще одного прикметника ($Adj + Adj + N$) нічого не змінює у виборі способу перекладу, оскільки така модель також повністю збігається із аналогічною моделлю в українській мові.

Однак збільшення компонентів у моделі, на якій ґрунтуються відповідні англomовні словосполучення, а також зміна частин мови, до яких відносяться її складові, веде й до змін у співвідношенні способів перекладу. Так при перекладі англomовних словосполучень, побудованих за моделлю $Adj + N1 + N2$ частка калькування різко знижується (до 32%) й лише кожне третє словосполучення передається українською мовою за допомогою цього способу перекладу. Натомість суттєво збільшується питома вага трансформацій – частка перестановки слів зростає майже до половини загальної кількості структур, побудованих за моделлю, що розглядається (48%), а ще у 20% випадків доводиться одночасно застосовувати перестановку та додавання слів. Це пояснюється значними відмінностями принципів побудови словосполучень цього типу в англійській та українській мовах.

Дані, одержані нами в результаті викладеного вище аналізу стосовно словосполучень з більшими кількістю й варіативністю їхніх компонентів підтверджують сформульоване вище припущення про гіпотетичну залежність способів перекладу від структури англomовного словосполучення. Усі з них передавалися переважно із застосуванням перестановки слів в українському відповіднику (порівняно з англomовним словосполученням) або одночасного використання перестановки і додавання або вилучення слів. З іншого боку, кількість багатокomпонентних (більше двох) словосполучень у вибірці є відносно невеликою, а тому згадане припущення потребує додаткової перевірки на більшому обсязі матеріалу.

3.2.3. Іменникові словосполучення

Словосполучення моделі $N1 + N2$. Головним способом перекладу (18

випадків, 35%), застосованим при перекладі даної категорії словосполучень, є калькування. В межах цієї підкатегорії часто спостерігається зміна частини мови першого компонента словосполучення з іменника на відповідний прикметник, оскільки це більше відповідає нормам української мови: *network engineers* – мережеві інженери, *software applications* – програмні додатки, *broadband access* – широкосмуговий доступ, *market certainty* – ринкова стабільність, *cable services* – кабельні послуги, *advance notice* – попереднє повідомлення, *telecommunications service* – телекомунікаційна послуга, *computer services* – комп'ютерні послуги, *government regulation* – державне регулювання, *computer hardware* – комп'ютерне обладнання, *district court* – окружний суд, *bank records* – банківські дані, *business operations* – ділові операції, *trap and trace device* – уловлювальний та відстежувальний пристрій, *publication rights* – видавницькі права, *domain name* – доменне ім'я, *telegraph service* – телеграфна служба, *wireline provider* – провідний провайдер.

Ще в шести випадках (9%) структура англомовного словосполучення калькувалася, але його компоненти не перекладалися, а транскодувалися із застосуванням адаптивного його виду, внаслідок чого закінчення другого компонента словосполучення у мові перекладу набували притаманної для української мови форми: *internet infrastructure* – інтернет-інфраструктура, *Internet Society* – Інтернет-суспільство, *Internet version* – Інтернет-версія, *Watergate scandal* – Вотергейтський скандал, *cable operator* – кабельний оператор, *information and communications technologies* – інформаційно-комунікаційні технології.

Дванадцять одиниць (22%) цієї моделі перекладались за допомогою перестановки слів. Важливо зазначити, що під час застосування даного способу перекладу частина мови компонентів словосполучення не змінювалась: *settlement regime* – режим врегулювання, *Internet regulation* – регулювання Інтернету, *Internet architecture* – архітектура Інтернету, *content providers* – постачальники контенту, *user expectations* – сподівання користувачів, *access technology* – технологія доступу, *data flow* – потік даних,

data sensitivity – вразливість даних, *notification rules* – правила повідомлення, *competitor website* – сайт конкурента, *content publisher* – видавці контенту, *press freedom* – свобода преси, *budget shortfall* – дефіцит бюджету, *internet governance* – регулювання інтернету, *notice-and-choice system* – система «повідомлення та вибору». Доцільно звернути увагу, що в межах даної підкатегорії, як і у попередній, спостерігаються випадки адаптивного транскодування обох елементів оригінального словосполучення: *Internet regulation* – регулювання Інтернету, *Internet architecture* – архітектура Інтернету, *health information* – дані пацієнтів

Питома вага додавання слів в межах цієї підкатегорії становить 14% (вісім одиниць). В усіх випадках компоненти N1 та N2 не змінювали частину мови, але потребували додаткових слів для розкриття імпліцитної інформації: *Communications Act* – Закон про зв'язок, *Privacy Act* – Закон про недоторканність приватного життя, *pen register* – реєстратор телефонних дзвінків, *search warrant* – ордер на право обшуку, *consumer empowerment* – розширення прав і можливостей споживачів, *transmission speed* – швидкість передачі даних, *media outlets* – засоби масової інформації, *research laboratories* – науково-дослідні лабораторії.

Кожне п'яте словосполучення (20%) цієї підкатегорії перекладались за допомогою одночасної перестановки та додавання слів: *treaty negotiation* – переговори щодо договору, *Internet traffic* – трафік мережевого обміну даними, *trademark law* – Закон про товарні знаки, *job creation* – створення робочих місць, *agency record* – дані органів виконавчої влади, *credit reports* – дані про кредити, *education records* – дані про освіту, *copyright owner* – власник авторських прав, *Copyright Infringement* – порушення авторських прав, *license agreement* – угода про надання прав, *Internet commerce* – комерція в Інтернеті. Як бачимо, компонентами, що додавались, були як прийменники, так і самостійні частини мови, такі як іменники, що обумовлено потребою дотримання норм мови перекладу.

Словосполучення моделі N1 + N2 + N3. Більш ніж третину англомовних

термінів цієї моделі (37%) було передано в українській мові шляхом перестановки слів. У цьому випадку останній компонент термінологічного словосполучення в англійській мові ставав першим компонентом україномовного терміна: *Internet Protocol numbers* – номери Інтернет-протоколів, *HyperText Markup Language* – мова гіпертекстової розмітки, *industry pressure groups* – промислові групи тиску, *domain name registrants* – реєстратори доменних імен, *domain names allocation* – розподіл доменних імен, *broadband network operator* – оператор широкосмугової мережі, *information content provider* – постачальник інформаційних матеріалів.

Дев'ять англомовних одиниць (47%) цієї моделі було перекладено за допомогою перестановки та додавання слів: *consumer protection services* – служби захисту прав споживачів, *broadband service subscriber* – абонент послуг широкосмугового доступу, “*state action*” *doctrine* – доктрина «акту державної влади», *cable subscriber information* – інформація про абонентів кабельного телебачення, *motor vehicle records* – записи про власність транспортних засобів, *Communications Decency Act* – Закон про пристойність у повідомленні, *Network Neutrality Act* – Закон про нейтралітет мережі, *broadband transmission speed* – швидкість широкосмугової передачі даних, *federal government subsidies* – субсидії від федерального уряду.

Два англомовних словосполучення (майже 11%) було передано українською мовою шляхом вилучення слів: *Internet service provider* – Інтернет-провайдер, *mobile phone network* – мобільна мережа, а один (5%) англомовний термін (*bulletin board system*) мав словниковий відповідник в українській мові (*електронна дошка оголошень*), що є досить рідкісним явищем для трислівних словосполучень.

Словосполучення моделі N1 + prep + (art) + N2. Переважну більшість (89%) україномовних відповідників англомовних термінів цієї підкатегорії було утворено шляхом калькування: *operation of the Internet* – функціонування Інтернету, *origin of data* – походження даних, *quality of service* – якість обслуговування, *breach of the terms* – порушення умов, *development of*

technologies – розробка технологій, *object of defamation* – об'єкт наклепу, *communication of the statement* – повідомлення висловлювання, *concept of privacy* – поняття конфіденційності, *system of records* – система даних, *scope of information* – обсяг даних, *memory of a computer* – пам'ять комп'ютера, *freedom of expression* – свобода слова, *standards of communication* – стандарти комунікації, *request for a web-page* – запит на веб-сторінку, *security on the network* – безпека в мережі, *interferences with privacy* – втручання у конфіденційність. У більшості випадків англійські прийменники у цих словосполученнях передають відмінкові відношення: *of* – родового відмінка, *for* – знахідного, *on* – місцевого, де порядок слів в англійській та українській мовах збігаються.

Одне англomовне словосполучення (5%) цієї моделі було перекладено українською мовою за допомогою додавання слова (*scope of the license* – обсяг прав на користування), а ще одне (5%) – із використанням його вилучення (*set of motives* – мотиви).

Варто зауважити, що в цій підкатегорії, як і в попередніх, трапився випадок адаптивного транскодування обох елементів оригінального словосполучення: *standards of communication* – стандарти комунікації.

Словосполучення моделі N + PI. Переважна більшість (60%) англomовних словосполучень у цій підкатегорії українською мовою передавалася із застосуванням додавання слів: *job posting* – публікування оголошень про пошук роботи, *cloud computing* – хмарна обробка даних, *name calling* – перехід на особистості. Решту (40%) україномовних словосполучень утворено шляхом калькування: *sound recordings* – звукозаписи, *system caching* – системне кешування.

Словосполучення моделі N1 + Prep + Adj + N2. Переважна більшість (80%) термінів цієї моделі перекладались за допомогою калькування, утворюючи конструкції типу «іменник + прикметник + іменник» або «іменник + прикметник + прикметник + іменник»: *bedrock of democratic self-government* – основа демократичного самоврядування, *operation of traditional telephone service*

– робота традиційного телефонного зв'язку, *patchwork of federal and state laws* – збірник федеральних законів та законів штату, *Director of National Intelligence* – Директор національної розвідки. Одне англомовне словосполучення (20%) було перекладено за допомогою перестановки слів, де перший його компонент ставав і першим компонентом україномовного словосполучення: *matter of critical importance* – надзвичайно важлива справа.

Словосполучення моделі N1 + N2 + N3 + N4 перекладались виключно (100%) шляхом перестановки слів: *Internet Network Information Center* – Інформаційний центр мережі Інтернет, *Children's Internet Protection Act* – Закон про захист дітей в Інтернеті, *Internet "spider" software program* – онлайн-програма «павук».

Словосполучення моделі N1 + Adj + N2 також передавались тільки за допомогою перестановки слів (33%) або перестановки із додаванням прийменника «про» (67%). У більшості випадків останній компонент англомовного словосполучення ставав в українському перекладі першим, утворюючи конструкції «іменник + іменник» або «прикметник + іменник + іменник»: *video rental records* – записи відеопрокату, *children's online information* – онлайн-інформація про дітей, *customer financial information* – фінансові дані про клієнтів.

Словосполучення моделі N1 + N2 + Prep + N3 перекладались лише шляхом калькування: *peer-to-peer sharing of material* – взаємний обмін матеріалами, *Internet version of an activity* – Інтернет-версія діяльності).

Половина англомовних словосполучень моделі **N1 + Prep. + N2 + N3** також перекладались за допомогою калькування (50%) із застосуванням конструкції «іменник + прикметник + іменник»: *Secretary of Homeland Security* – Міністр національної безпеки), а решта – із застосуванням перестановки слів: *Freedom of Information Act* – Закон про свободу інформації.

Тільки шляхом калькування було перекладено й англомовні словосполучення моделі **N1 + N2 + Prep + Adj + N3** та схожої моделі **N1 + N2 + Prep + Part II + N3 + N4**. Для цього в українських відповідниках

застосовувалось конструкції «прикметник + іменник + прикметник + іменник», а також «іменник + прикметник + іменник + іменник + іменник»: *World Conference on International Telecommunications* – Всесвітня конференція з міжнародного електрозв'язку, *Internet Corporation for Assigned Names and Numbers* – Інтернет корпорація з присвоєння імен та номерів.

Словосполучення моделі $N1 + Adj. + N2 + N3$ було перекладено шляхом перестановки слів (*World Wide Web Consortium* – Консорціум світової мережі), так само як і термінологічні одиниці моделі $N1 + Prep. + Adj. + N2 + N3$ (*code of fair information practices* – код практики справедливої інформації) та моделі $N + Adj + N2 + N3 + N4$ (*Defense Advanced Research Projects Agency* – Агентство передових оборонних дослідницьких проектів США). В останньому випадку, крім перестановки слів, застосовувалося ще й додавання слів з метою розкриття імпліцитної інформації.

Отже, підсумовуючи результати аналізу передачі англomовних іменникових словосполучень, можна висунути гіпотезу, що, як і у випадку з прикметниковими словосполученнями, обрання способу їх перекладу українською мовою певною мірою залежить від їхньої структури. Вірогідність калькування структури англomовних іменникових словосполучень є найвищою, якщо у складі останніх є прийменник. Питома вага цього способу перекладу коливається в межах 80-90% при передачі англomовних іменникових словосполучень, які мають структури $N1 + Prep. + Adj. + N2$ та $N1 + prep + (art) + N2$. Частка калькування структури англomовних іменникових словосполучень сягає й абсолютного значення у випадках із структурами $N1 + N2 + Prep. + N3$, $N1 + N2 + Prep + Adj + N3$ та $N1 + N2 + Prep + Part II + N3 + N4$, але незначна кількість словосполучень згаданих структур у вибірці не дозволяє зробити надійніші висновки.

Однак за відсутності прийменників у структурі англomовних іменникових словосполучень, частка калькування стрімко падає, складаючи, навіть у двослівних термінах, не більше 44% (словосполучення моделі $N1 + N2$) чи 40% (терміни, що мають структуру $N + Part I$). При подальшому ж ускладненні

структури англомовного терміна можливості калькування при його передачі українською мовою практично зникають. Лише при перекладі словосполучень, що ґрунтуються на моделі $N1 + N2 + N3$, калькувався кожен десятий термін, в інших структурах спосіб перекладу із застосуванням калькування взагалі не застосовувався.

Натомість застосування перекладацьких трансформацій (перестановка, додавання або вилучення слів) характеризуються протилежною тенденцією. Якщо вилучення слова загалом використовується нечасто (10% при перекладі англомовних структур моделі $N1 + N2 + N3$ та 5% при передачі словосполучень моделі $N1 + prep + (art) + N2$), то перестановка і додавання відіграють помітну роль при перекладі. Частотність застосування додавання слів сама по собі не є надто високою, якщо не зважати на англомовні словосполучення, побудовані за моделлю $N + Part I$, де питома вага цього способу перекладу складає 60%. Ця обставина потребує додаткових досліджень, зважаючи на невелику кількість словосполучень згаданої структури у вибірці.

Додавання як самостійний спосіб перекладу, частка якого є відносно незначною, спостерігається ще лише у двох випадках – при перекладі структур моделей $N1 + N2$ (14%) та $N1 + prep + (art) + N2$ (5%). Перестановка слів, навіть як самостійний спосіб перекладу, є більш поширеним способом перекладу словосполучень, що розглядаються. Загалом вірогідність його застосування є прямо пропорційною складності оригінального словосполучення, оскільки її частка послідовно зростає з 22% при перекладі структур моделі $N1 + N2$ до 33% у випадку зі структурами моделей $N1 + N2 + N3$ та $N1 + Adj + N2$, до 50% (структури моделі $N1 + Prep. + N2 + N3$) і навіть до 100% при перекладі словосполучень, побудованих на основі моделей $N1 + N2 + N3 + N4$, $N1 + Adj. + N2. + N3$ та $N1 + Adj + N2 + N3 + N4$. Щоправда згадані абсолютні результати потребують додаткової перевірки, зважаючи на невелику кількість англомовних словосполучень відповідних моделей у нашій вибірці.

Схожою тенденцією характеризується і комбіноване застосування кількох трансформацій одразу, яке, як можна припустити, виходячи із аналізу результатів тих категорій словосполучень, що ґрунтуються на достатній їх кількості, також є прямо пропорційним складності англомовного терміна. Сукупна частка перестановки та додавання слів складає 20% при перекладі термінів моделі $N1 + N2$, але вона послідовно зростає до 43% при передачі українською мовою англомовних термінів моделі $N1 + N2 + N3$ та до 67% у випадку з англомовними словосполученнями, що ґрунтуються на моделі $N1 + Adj + N2$.

Варто також звернути увагу на тенденцію замінювати переклад англомовних іменникових словосполучень адаптивним транскодуванням їхніх складових елементів. При цьому згадана тенденція не залежить від способу їх передачі українською мовою. Такі випадки зафіксовано в процесі застосування калькування (*internet infrastructure* – Інтернет-інфраструктура, *Internet version* – Інтернет-версія), що спричинює привнесення в мову перекладу непритаманних для неї моделей, де перший іменник виконує роль означення. З іншого боку, транскодування іменниково прийменникових словосполучень не тягло за собою суперечностей щодо норм мови перекладу (*standards of communication* – стандарти комунікації), так само як і застосування трансформацій. Наприклад, внаслідок перестановки слів утворювалися абсолютно прийнятні україномовні словосполучення (*Internet regulation* – регулювання Інтернету, *Internet architecture* – архітектура Інтернету). Заміну перекладу адаптивним транскодуванням можна розглядати як ознаку ширшого процесу інтернаціоналізації термінології, яка виразніше проявляється у відносно нових сферах, до яких, безумовно, відноситься і галузь кіберправа.

3.2.4. Дієслівні словосполучення

Словосполучення моделі $V + N$. Основним перекладацьким прийомом (24 випадки застосування, 77%) для даної підкатегорії є калькування.

Українською мовою такі терміни перекладалися за допомогою ідентичного англomовному варіанту словосполучення «дієслово + іменник»: *maintain the freedom* – зберігати свободу, *oppose efforts* – протидіяти спробам, *detect problems* – виявляти проблеми, *promote competition* – заохочувати конкуренцію, *attach a device* – приєднувати пристрій, *impose a surcharge* – нараховувати надбавку, *obtain services* – отримувати послуги, *adopt rules* – приймати правила, *impose fines* – накладати штрафи, *remove disincentives* – усувати перешкоди, *limit access* – обмежити доступ, *distribute statements* – поширювати висловлення, *enforce restrictions* – застосовувати обмеження, *provide a justification* – надавати обґрунтування, *maintain information* – зберігати інформацію, *seek access* – мати доступ, *promote innovation* – сприяти інноваціям, *transmit images* – передавати зображення, *extract information* – вилучати інформацію, *post listings* – розміщувати списки, *strike a balance* – досягти балансу, *achieve anonymity* – досягати анонімності, *injure reputation* – пошкоджувати репутацію, *regulate privacy* – регулювати конфіденційність, *initiate a transmission* – ініціювати передачу, *elevate the language* – розширювати формулювання.

Сім одиниць (23%) було перекладено за допомогою додавання слів, більшість з яких була необхідна для пояснення значення дієслова: *query the registry* – зробити запит у реєстрі, *establish defamation* – встановлювати фактклеп, *offer content* – надавати доступ до контенту, *offer services* – надавати доступ до послуг, *enable consumers* – давати можливість споживачам, *file a suit* – подавати позовну скаргу, *seek amendment* – вимагати внесення поправок.

Словосполучення моделі V + Adj + N. В усіх десяти випадках (100%) з для перекладу одиниць цієї моделі застосовувалось калькування, що потребувало застосування ідентичної англomовному варіанту конструкції «дієслово + прикметник + іменник»: *develop technical capacity* – розвивати технічні можливості, *develop best practices* – розробляти передові методи, *craft special regulations* – розробляти спеціальні правила, *define technical standards* – визначати технічні стандарти, *achieve social goals* – досягати соціальних цілей,

collect the necessary information – збирати необхідну інформацію, *inflict great harm* – завдавати величезної шкоди, *assert a defamatory fact* – стверджувати наклепницький факт, *retrieve personal data* – отримувати персональні дані, *hold internet platforms* – контролювати Інтернет-платформи.

Калькування залишається майже абсолютним способом і для перекладу майже усіх *інших словосполучень* даної підкатегорії. За його допомогою передано два терміни моделі *V + N1 + Prep + N2* (*promote freedom of expression* – сприяти свободі самовираження, *restrict availability of material* – обмежити доступ до матеріалу), словосполучення моделі *V + N (Pron)'s + N* (*redouble one's efforts* – подвоювати свої зусилля), так само як і терміни моделей *V + N + N* (*enforce copyright laws* – забезпечити авторське право), *V + Prep. + N* (*serve as a justification* – виступати підставою), *V + Pron. + Adj. + N* (*preserve one's global leadership* – зберегти своє глобальне лідерство) та *V + Prep + Numer. + N* (*communicate to a third person* – передавати третім особам).

Інші способи застосовувалися лише стосовно перекладу кількох англомовних словосполучень. У словосполученні, що ґрунтується на моделі *V-and-V + N*, дієслівна частина (*cease and desist*) виступає означенням до іменника, який розташований у фінальній позиції (*letter*). Оскільки для такого означення важко зберегти в перекладі ініціальну позицію, не порушуючи норм української мови, то доводиться застосовувати перестановку слів: *cease and desist letter* – попередження про порушення прав інтелектуальної власності. Перестановка слів також вживалася для передачі змісту словосполучень моделей *V + Adv + Prep* (*stem directly from* – безпосередньо пов'язаний з) та *V + N1's + N2* (*restrict children's access* – обмежувати доступ дітей). Для передачі змісту одного словосполучення моделі *V + Prep. + N* використовувалось додавання слів: *complain to the Commission* – подати скаргу до Комісії.

Таким чином, спираючись на викладене вище, можна зробити висновок, що при перекладі англомовних дієслівних словосполучень домінує калькування (79%), що можна пояснити майже повним збігом їхньої структури в англійській та українській мовах. Це, у більшості випадків, дозволяє зберегти

структуру оригінального словосполучення при перекладі. Калькування спорадично доповнюється додаванням слів (15%), що пояснюється необхідністю забезпечення однозначного розуміння змісту терміна його адресатами. Потреба перестановки слів виникає лише у випадку, коли до складу англомовного словосполучення входять елементи, що за нормами української мови (наприклад, прислівники чи іменники у присвійному відмінку) потребують перестановки. Іншим прикладом причини перестановки може бути вживання дієслівної частини англомовного словосполучення як означення до іменника, розташованого у фінальній позиції.

3.2.5. Дієприкметникові словосполучення

Словосполучення моделі *Part.II* + *N*. Головним способом перекладу (73%), застосованим для даної підкатегорії англомовних словосполучень, є калькування. Українською мовою терміни цього типу передавалися за допомогою словосполучень, що ґрунтувалися на ідентичній структурі «(діє)прикметник + іменник»: *interested individuals* – зацікавлені особи, *infringed rights* – порушені права, *enhanced quality* – підвищена якість, *filed complaint* – подана скарга, *continued development* – подальший розвиток, *simplified choice* – спрощений вибір, *taken approach* – застосований підхід, *written statement* – письмове підтвердження.

Три словосполучення (27%) цієї підкатегорії було перекладено, використовуючи додавання слів (*deemed appropriate* – що вважається доцільним), яке у двох випадках доповнювалося перестановкою слів (*copyrighted materials* – матеріали, захищені авторським правом; *disadvantaged people* – люди з обмеженими можливостями).

Калькування домінує (90%) і при перекладі **словосполучень моделі *Part.I* + *N***: *underlying standards* – базові стандарти, *existing rules* – існуючі правила, *identifying information* – персоніфіковані відомості, *overwhelming majority* – переважна більшість, *evolving nature* – еволюційний характер,

opposing viewpoints – протилежні погляди, *infringing material* – правопорушний матеріал, *building blocks* – складові елементи, *anonymizing re-mailers* – анонімні ремейлери. В останньому випадку спостерігається ще один приклад тенденції, яка спостерігалася при перекладі іменникових словосполучень – заміна перекладу англomовних словосполучень на адаптивне транскодування їхніх складових елементів). Лише один термін (10%) даної підкатегорії передано за допомогою перестановки слів: *filtering services* – послуги фільтрації.

Домінування калькування послаблюється при збільшенні кількості елементів у словосполученні. Воно застосовується при перекладі словосполучення. моделі **Part II. + Adj1 + Adj2 + N1** (*unsolicited commercial electronic messages* – небажані комерційні електронні повідомлення), але при передачі терміна моделі **Part II + N1 + Adj + N2** (*United Nations' specialized agency*) доводиться вдаватися до перестановки слів (спеціалізована установа ООН), а стосовно словосполучення, побудованого за моделлю **Part II + N1 + N2 + N3 + N4**, – до одночасного вживання перестановки та вилучення слів: *Advanced Research Projects Agency Network* – Мережа Агентства передових досліджень.

Отже, враховуючи результати наведеного вище аналізу, доцільно сформулювати висновок, що при передачі англomовних дієприкметникових словосполучень, як і випадку з дієслівними термінами, значно переважає калькування (75%), що, як і в попередній категорії, можна пояснити суттєвим збігом їхньої структури в обох мовах. У деяких випадках виникає необхідність додавання слів, аби добитися чіткості передачі змісту, а при збільшенні кількості елементів у словосполученні може виникнути потреба перестановки або вилучення його складових елементів. Результати аналізу також містять один факт продовження тенденції заміни перекладу англomовних словосполучень на адаптивне транскодування їхніх складових елементів.

3.2.6. Прислівникові словосполучення

До цієї категорії було віднесено словосполучення зі структурою *Adv + Adj*, усі з яких було перекладено за допомогою калькування: *radically different* – радикально різні, *constitutionally protected* – конституційним захищений, *commercially available* – комерційно доступний, *instantaneously available* – одразу доступний, *excessively violent* – надмірно жорстокий, *severely harmed* – серйозно пошкоджений.

Висновки за розділом 3

Загальний корпус для аналізу, який містив 481 англomовну лексичну одиницю, включав однослівні складні лексеми та терміни-словосполучення. Останні підрозділялися на відповідні категорії: прикметникові, іменникові, дієслівні, дієприкметникові та прислівникові.

Проведене нами дослідження засвідчило, що вибір способу перекладу українською мовою англomовних термінологічних словосполучень у галузі кіберправа певним чином залежить від їхньої структури.

При передачі складних термінів найчастіше використовується вибір словникового відповідника (44%), а далі йдуть калькування (22%), додавання слів (11%) та їх перестановка у поєднанні з додаванням (11%). Інші способи (контекстуальна заміна і транскрибування) займають незначну частку (по 6%). Висновки щодо складних слів потребують подальшої перевірки на більшому обсязі матеріалу.

У категорії англomовних прикметникових словосполучень двослівні словосполучення моделей *Adj + N* та *Adj + Adj + N* переважно калькуються, оскільки ці моделі майже повністю збігаються зі структурою відповідних словосполучень в українській мові. Однак збільшення компонентів словосполучення спричинює й зміни у співвідношенні способів їх перекладу.

Наприклад, при перекладі словосполучень моделі *Adj + N1 + N2* частка калькування знижується до 32%, а питома вага трансформацій відповідно зростає до 68%. Подальше зростання кількості й варіативності компонентів англomовних словосполучень унеможлиблює застосування калькування, на зміну якому приходять трансформації – перестановки, додавання та вилучення слів, які в окремих випадках використовуються одночасно.

Вірогідність калькування структури англomовних іменникових словосполучень є найвищою (до 100%), якщо у складі останніх є прийменник, однак за їх відсутності її частка стрімко падає навіть стосовно двослівних термінів, а при подальшому ускладненні структури англomовного терміна можливості калькування практично відсутні. Натомість частотність застосування перекладацьких трансформацій (перестановка, додавання або вилучення слів) є прямо пропорційними складності оригінального словосполучення.

При перекладі англomовних дієслівних, дієприкметникових та прислівникових словосполучень домінує калькування (від 75% у випадку з дієприкметниковими до 100% при передачі прислівникових словосполучень), що можна пояснити суттєвим збігом їхньої структури в англійській та українській мовах. Потреба застосування трансформацій виникають відносно нечасто й пояснюються наявністю у складі англomовного словосполучення елементів, калькування позиції яких суперечить нормам української мови.

При перекладі англomовних термінів-словосполучень спостерігається тенденція замінювати переклад англomовних іменникових словосполучень адаптивним транскодуванням їхніх складових елементів, що можна розглядати як ознаку ширшого процесу інтернаціоналізації термінології, яка виразніше проявляється у відносно нових сферах, зокрема, у галузі кіберправа.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Предметні знання є важливою складовою перекладацької компетенції перекладача. Формування предметних знань – це досить тривалий процес, до якого входять багато компонентів та чинників. Знати певну мову для перекладача недостатньо – потрібно постійно вдосконалювати навички її володіння, вміння вчасно використовувати термінологію сфери спеціалізації перекладача, а також поширювати предметні знання.

2. Кіберправо є ще недостатньо розвиненою практикою на території України, але можна спостерігати, як поступово складаються всі передумови для формування інтернет-права як центрального розділу інформаційного права. Дослідження певних аспектів проблеми формування правових концепцій права регулювання Інтернету або кіберправа, а також розвиток відповідних трансформацій у міжнародному праві свідчить про необхідність формулювання ефективних міжнародно-правових стратегій з метою урегулювання найважливіших глобальних проблем кіберправа.

3. Поняттєва структура кіберправа представляє собою внутрішню побудову кіберправа, спосіб організації та взаємодії компонентів цієї сфери. Після аналізу законів, що регулюють кіберправо у США, наукових праць, присвячених цьому аспекту права, а також досить великої кількості інших наукових джерел, нами була визначена поняттєва структура кіберправа, яка складається з наступних компонентів: юрисдикція Інтернету, нейтралітет Інтернету, свобода слова в Інтернеті, конфіденційність в Інтернеті, інтелектуальна власність та авторське право, цензура в Інтернеті, доменні імена, а також електронна комерція.

4. Термін – це слово або словосполучення, що дає визначення певному однозначно окресленому поняттю в межах певної галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо. Терміни складають основне навантаження у тексті юридичної тематики зокрема. У звичайному мовленні, а також у

текстах юридичної спрямованості слова, як правило, мають багато значень, тобто є багатозначними.

5. Важливим компонентом теорії перекладу є спосіб перекладу, який важливо вміти відрізнити від прийому або методу перекладу. Прийом зазвичай застосовується для вирішення приватних задач. У той час як спосіб є основним правилом досягнення поставленої мети, яка відображає об'єктивно існуючі закони дійсності. На теоретичному рівні нами були розглянуті три основні категорії перекладацьких прийомів: лексичні трансформації (диференціація значень; конкретизація значень; генералізація значень; смисловий розвиток; антонімічний переклад; цілісне перетворення; компенсація втрат у процесі перекладу, калькування, транскодування), граматичні трансформації (зміна порядку слів; зміна структури речення; заміна частин мови і членів речення; додавання слів; опущення слів; а також перестановка) та лексико-семантичні трансформації (звуження; розширення; емпатизація (нейтралізація); опис; перекладацький коментар).

6. За структурою терміни у галузі кіберправа діляться на однослівні (прості й похідні), однослівні складні та терміни словосполучення. Особливу складність викликає переклад останніх двох категорій, а тому для аналізу було вибрано 481 англomовну лексичну одиницю, які включали однослівні складні лексеми та терміни-словосполучення (прикметникові, іменникові, дієслівні, дієприкметникові та прислівникові).

7. Найуживанішим способом перекладу при передачі складних термінів є словниковий відповідник, однак його частка складає менше половини (44%) усіх випадків. Калькування застосовується у 22% випадків, а на додавання слів та їх перестановку в поєднанні із додаванням припадає по 11%. На контекстуальну заміну і транскрибування припадає по 6%.

8. Вибір способу передачі прикметникових словосполучень залежить від їхньої структури. Частка калькування є обернено пропорційною рівню складності терміна і є максимальною (до 90%) при перекладі англomовних словосполучень, побудованих за моделями *Adj + N* та *Adj + Adj + N*. Однак

зростання кількості компонентів у даній моделі, а також ступеня їхньої варіативності спричинює зміни у співвідношенні способів перекладу. Навіть при додаванні одного елемента ($Adj + N1 + N2$) частка калькування різко знижується, а при подальшому структурному ускладненні словосполучення зводиться нанівець. Питома ж вага перекладацьких трансформацій, навпаки, є прямо пропорційною ступеню складності терміна і є мінімальною (до 10%) при перекладі двослівних словосполучень ($Adj + N$ та $Adj + Adj + N$) та максимальною при перекладі багатокomпонентних словосполучень.

9. Вибір способу перекладу українською мовою англomовних іменникових словосполучень також залежить від їхньої структури. Вірогідність калькування структури оригінального словосполучення є найвищою, якщо у складі останнього є прийменник. В інших структурах частка калькування стрімко падає, складаючи, навіть у двослівних термінах не більше 44%, а при подальшому ускладненні структури англomовного терміна калькування при його передачі українською мовою практично не застосовується. Натомість застосування перекладацьких трансформацій (перестановка, додавання або вилучення слів) характеризуються протилежною тенденцією. Вірогідність застосування перестановки слів є прямо пропорційною складності оригінального словосполучення, причому у багатьох випадках перестановка використовується разом із додаванням слів. Спосіб вилучення слова використовується нечасто.

10. У процесі перекладі англomовних дієслівних, дієприкметникових та прислівних словосполучень переважає калькування (від 75% у випадку з дієприкметниковими до 100% при передачі прислівникових словосполучень), що можна пояснити суттєвим збігом їхньої структури в англійській та українській мовах. Потреба застосування трансформацій виникають відносно нечасто й пояснюються наявністю у складі англomовного словосполучення елементів, калькування позиції яких суперечить нормам української мови.

11. Спостерігається тенденція замінювати переклад англomовних іменникових словосполучень адаптивним транскодуванням їхніх складових

елементів. Внаслідок калькування структури безприйменникових словосполучень згадана тенденція спричинює привнесення в українську мову непридатних для неї моделей, де перший іменник виконує роль означення (Інтернет-інфраструктура, Інтернет-версія). З іншого боку, транскодування іменникових прийменникових словосполучень не тягло за собою жодних суперечностей (*standards of communication* – стандарти комунікації), так само як і застосування трансформацій: *Internet regulation* – регулювання Інтернету, *Internet architecture* – архітектура Інтернету. Можливо, заміна перекладу адаптивним транскодуванням є ознакою інтернаціоналізації термінології, яка виразніше проявляється у відносно нових сферах, у нашому випадку, в галузі кіберправа.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антрушина Г. Б. Лексикология английского языка / Г. Б. Антрушина, О. В. Афанасьева, Н. Н. Морозова. – М. : Дрофа, 2000. – 288 с.
2. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка : учеб. пособие / И. В. Арнольд. – [2-е изд., перераб.] – М. : ФЛИНТА : Наука, 2012. – 376 с.
3. Багмут Й. А. Проблеми перекладу суспільно-політичної літератури українською мовою / Й. А. Багмут. – Київ : Наукова думка, 1968. – 189 с.
4. Барлоу Дж. П. Декларация независимости Киберпространства / Дж. П. Барлоу [Пер. с англ.: Е. Горный]. – Режим доступа : <https://www EFF.org/cyberspace-independence>.
5. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частичной теории перевода) / Л. С. Бархударов. – М. : Междунар. отношения, 1975. – 240 с.
6. Бачило И. Л. Актуальные проблемы информационного права / И. Л. Бачило // НТИ (теоретические проблемы информационного права). – 2001. – № 9. – С. 3–4.
7. Бачило И. Л. Информационное право / И. Л. Бачило // Государство и право. – 2001. – № 2. – С. 5–14.
8. Борисова Л. И. Основные проблемы научно-технического перевода / Л. И. Борисова. – М. : МГУ, 2003. – 208 с.
9. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
10. Войнова Е. А. Лексикология современного английского языка: учебник / Е. А. Войнова. – М. : Просвещение, 1991. – 193 с.
11. Волчанська М. Д. Зміст понять «компетенція» і «компетентність» у галузі методики навчання / М. Д. Волчанська // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. – 2010. – Вип. 17. – С. 23–29.

12. Гак В. Г. Семантическая структура слова как компонент семантической структуры высказывания / В. Г. Гак // Семантическая структура слова. – М. : Наука, 1971 – С. 78–96.
13. Гарбузова Г. О. Прийоми емпатизації та нейтралізації в англо-українському художньому перекладі / Г. О. Гарбузова // Проблеми семантики слова, речення та тексту. – 2013. – Вип. 30. – С. 35–41. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pssrtt_2013_30_8.
14. Горский Д. П. Краткий словарь по логике. / Д. П. Горский, А. А. Ивин, А. Л. Никифоров; под ред. Д. П. Горского. – М. : Просвещение, 1991. – 208 с.
15. Грибанов Д. В. Правовое регулирование кибернетического пространства как совокупности информационных отношений : автореф. дис. на соискание степени канд. юрид. наук спец. 12.00.03 «Международное частное право» / Д. В. Грибанов. – Екатеринбург, 2003. – 22 с.
16. Жлуктенко Ю. О. Конверсія в сучасній англійській мові як морфологічно-синтаксичний спосіб словотворення. Питання мовознавства / Ю. О. Жлуктенко. – К. : Наукова думка, 1992. – 250 с.
17. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 34–42.
18. Казакова Т. А. Практические основы перевода. English – Russian – Серия: Изучаем иностранные языки / Т. А. Казакова – СПб. : Союз, 2001. – 320 с.
19. Каращук П. М. Словообразование английского языка : учебное пособие / П. М. Каращук. – М. : Высшая школа, 1977. – 303 с.
20. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение / В. Н. Комиссаров. – М. : ЭТС, 2001. – 424 с.

21. Коломейцева Е. М. Лексические проблемы перевода с английского языка на русский : учеб. пособие. / Е. М. Коломейцева, М. Н. Макеева. – Тамбов : Тамб. гос. техн. ун-т, 2004. – 92 с.
22. Копылов В. А. Интернет и право / В. А. Копылов // НТИ (Теоретические проблемы информационного права). – 2001. – № 9. – С. 8.
23. Копылов В.А. Информационное право : учебник / В. А. Копылов. – М. : Юристъ, 2002. – 512 с.
24. Кузенко Г. М. Вибір граматичного еквівалента при перекладі художньої літератури / Г. М. Кузенко, О. С. Письменна // Філологія – 2003. – № 14. – С. 39–52.
25. Латышев Л. К. Технология перевода : учеб. пособие / Л. К. Латышев. – [4-е изд., стер.]. – М. : Академия, 2008. – 320 с.
26. Леонтьев А. А. Семантическая структура слова / А. А. Леонтьев. – М. : Наука, 1971. – 216 с.
27. Матузов Н. И. Система права / Н. И. Матузов // Теория государства и права / [под ред. Н.И. Матузова, А.В. Малько]. – М. : Юристъ, 2004. – С. 348–367.
28. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М. : Московский лицей, 1996. – 208 с.
29. Михальчук Н. О. Морфологічні способи словотвору в сучасній англійській мові [Електронний ресурс] / Н. О. Михальчук. – Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2013/morfolohichni-sposoby-slovotvoru-v-suchasnij-anhlijskij-movi/>
30. Мешков О. Д. Словообразование современного английского языка / О. Д. Мешков. – М. : Наука, 1976. – 312 с.
31. Мостовий М. І. Лексикологія англійської мови : [підруч. для ін-тів і фак. інозем. мов] / М. І. Мостовий. – Х. : Основа, 1993. – 255 с.
32. Мюллер В. Сучасний англо-український, українсько-англійський словник / В. Мюллер, М. Зубков, В. Федієнко. – К. : Школа, 2017. – 944 с.

33. П'янківська І. В. «Компетенція» та «компетентність» як провідні поняття компетентнісного підходу / І. В. П'янківська // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Психологія і педагогіка. – 2010. – С. 202–211.
34. Раєвська Н. М. English Lexicology : підручник для студентів факультетів іноземних мов університетів (англ. мовою) / Н. М. Раєвська – Київ : Вища школа, 1971. – 336 с.
35. Ребрій О. В. Вступ до перекладознавства : конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов / О. В. Ребрій. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 116 с.
36. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика / Я. И. Рецкер. – М. : Международные отношения, 1974. – 216 с.
37. Сімкова І. О. Особливості формування фахової компетенції в майбутніх перекладачів / І. О. Сімкова // Наука і освіта. – 2013. – № 3. – С. 165-168. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/NiO_2013_3_48.
38. Хидекель С. С. Система словообразования в современном английском языке / С. С. Хидекель. – М. : Высшая школа, 1974. – 352 с.
39. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования // Ученик в общеобразовательной школе. – М.: ИОСО РАО, 2002. – С.135–157.
40. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы) : [учебное пособие] / А. В. Федоров. – М. : Высшая школа. 1983. – 303 с.
41. Філюк Л. М. Абревіація як спосіб творення українських термінів інформатики / Л. М. Філюк // Записки з українського мовознавства : Зб. наук. праць. – Одеса : Астропринт, 2005. – №15. – С.112-119.
42. Царев П. В. Производные слова в английском языке : учебное пособие / П. В. Царев. – М. : МГУ, 2011. – 235 с.
43. Черноватий Л. М. Зміст стратегій калькування і трансформації у перекладознавчому аналізі / Л. М. Черноватий // Тези II міжнародної

- наукової конференції «Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі». – Одеса: Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського, 2016. – С. 30–33.
44. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю «Переклад» / Л. М. Черноватий. – Вінниця : Нова Книга, 2013. – 376 с.
 45. Шагиева Р. В. Концепция правовой деятельности в современном обществе : автореф. дис. на соискание научной степени д-ра юрид. наук : спец. 12.00.12 «Философия права» / Р. В. Шагиева. – М., 2006. – 34 с.
 46. Швейцер А. Д. Теория перевода. Статус, проблемы, аспекты / А. Д. Швейцер – М. : Наука, 1988. – 215 с.
 47. Ющук І. П. Українська мова: підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / І. П. Ющук. – К. : Либідь, 2003 – 639 с.
 48. Alves F. Building a translation competence model [Electronic resource]. / F. Alves (ed.) // Triangulating Translation. – Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins, 2003. – Access : http://www.ibrarian.net/navon/paper/Building_a_Translation_Competence_Model.pdf?paperid=6559442.
 49. Declaration of Principles on Information Society Structure (WSIS) - 03/GENEVA/DOC/4-R [Electronic resource]. – Access : <http://www.wsis.org>.
 50. Hurtado A. Exploratory Texts in a Study of Translation Competence / A. Hurtado, A. Beeby, M. Fernández, O. Fox, I. Kozlova, W. Neunzig, M. Presas, P. Rodríguez, L. Romero // Conference Interpretation and Translation. – 2002. – Vol. 4 (4). – P. 41–69.
 51. Hurtado A. Investigating Translation Competence: Conceptual and Methodological Issues / A. Hurtado, A. Beeby, M. Fernández, O. Fox, I. Kozlova, W. Neunzig, M. Presas, P. Rodríguez, L. Romero // Meta. – Vol.50. – N2. – 2005. – P. 609–619.

52. Jespersen O. Essentials of English Grammar / O. Jespersen. – Alabama : University of Alabama Press, 1964. – 392 p.
53. Kurbalija J. Internet Governance. Issues, Actors and Divides [Electronic resource]. / J. Kurbalija, E. Gelbstein // DiploFoundation, 2005. – P. 85-138. – Access : https://books.google.com.ua/books?id=uhkboxgmEWu4C&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
54. Marchand H. Word-building in the English language / H. Marchand. – Cambridge : Cambridge University Press, 1980. – 293 p.
55. Slane A. Tales, Techs, and Territories: Private International Law, Globalization, and the Legal Construction of Borderlessness on the Internet / A. Slane // 71 LAW & CONTEMP. PROBS. 129 (Summer 2008). – [Electronic resource]. – Access : <http://www.wsis.org>.
56. Wotjak G. Zum Wesen der Übersetzungskompetenz – Grundlagen für die experimentelle Validierung eines Ük-Modells / G. Wotjak // Quo vadis Translatologie? Ein halbes Jahrhundert universitäre Ausbildung von Dolmetschern und Übersetzern in Leipzig. Rückschau, Zwischenbilanz und Perspektiven aus der Außensicht. – Berlin : Frank & Timme, 2007. – S. 327–342.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ, ВИКОРИСТАНИХ ДЛЯ АНАЛІЗУ

57. H.R. 234 – 114th Congress (2015-2016): Cyber Intelligence Sharing and Protection Act / [Electronic resource]. – Access : <https://www.congress.gov/bill/112th-congress/house-bill/3523/text>.
58. H.R.780 – 111th Congress (2009-2010): Student Internet Safety Act / [Electronic resource]. – Access : <https://www.congress.gov/bill/111th-congress/house-bill/780/text>.

59. H.R.1062 – 115th Congress (2017-2018): Geolocation Privacy and Surveillance Act / [Electronic resource]. – Access : <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/house-bill/1062/text>.
60. H.R.1580 – 113th Congress (2013-2014): An act to Affirm the Policy of the United States Regarding Internet Governance. / [Electronic resource]. – Access : <https://www.congress.gov/bill/113th-congress/house-bill/1580/text>.
61. H.R.1981 – 112th Congress (2011-2012) : Protecting Children from Internet Pornographers Act of 2011 /– [Electronic resource]. – Access : <https://www.congress.gov/bill/112th-congress/house-bill/1981/text>.
62. H.R.2281 – 105th Congress (1997-1998) : Digital Millennium Copyright Act/ [Electronic resource]. – Access : <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-105publ304/pdf/PLAW-105publ304.pdf>.
63. H.R.3261 - 112th Congress (2011-2012) : Stop Online Piracy Act / [Electronic resource]. – Access : <https://www.congress.gov/bill/112th-congress/house-bill/3261/text>.
64. H.R.3458 – 111th Congress (2009-2010): Internet Freedom Preservation Act / [Electronic resource]. – Access : <https://www.congress.gov/bill/111th-congress/house-bill/3458/text>.
65. H.R.3783 – 105th Congress (1997-1998): Children's Online Privacy Protection Act congress / [Electronic resource]. – Access : <https://www.congress.gov/bill/105th-congress/house-bill/3783/text>.
66. H.R. 5252 – Communications Opportunity, Promotion, and Enhancement Act of 2006 / [Electronic resource]. – Access : <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/CHRG-109hhr28317/pdf/CHRG-109hhr28317.pdf>
67. H.R.5273 – 109th Congress (2005-2006): Network Neutrality Act of 2006 / – [Electronic resource]. – Access : <https://www.govtrack.us/congress/bills/109/hr5273/text>.
68. H.R.5353 – 110th Congress (2007-2008): Internet Freedom Preservation Act of 2008 / [Electronic resource]. – Access : <https://www.congress.gov/bill/110th-congress/house-bill/5353/text>.

69. H.R. 5417 – 109th Congress: Internet Freedom and Nondiscrimination Act of 2006. / [Electronic resource]. – Access : <https://www.govtrack.us/congress/bills/109/hr5417>
70. H.R.16373 – 93rd Congress (1973-1974): Privacy Act / [Electronic resource]. –Access : <https://it.ojp.gov/PrivacyLiberty/authorities/statutes/1279>
71. S.230 – 104th Congress (1995-1996): Communications Decency Act / [Electronic resource]. – Access : <http://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1358&context=btlj>
72. S.272 – 102nd Congress (1991-1992): High Performance Computing Act of 1991 / – [Electronic resource]. – Access : <https://www.govtrack.us/congress/bills/102/s272/text>.
73. S.761 – 106th Congress (1999-2000): Electronic Signatures in Global and National Commerce Act / [Electronic resource]. –Access : <https://www.govtrack.us/congress/bills/106/s761/text/is>.
74. S.968 – 112th Congress (2011-2012): PROTECT IP Act of 2011/ – [Electronic resource]. – Access : <https://www.congress.gov/bill/112th-congress/senate-bill/968/text>.
75. S.1255 – 106th Congress: Anticybersquatting Consumer Protection Act / [Electronic resource]. – Access : <https://www.govtrack.us/congress/bills/106/s1255/text/rs>.
76. S.1490 – 111th Congress (2009-2010): Personal Data Privacy and Security Act of 2009 / [Electronic resource]. – Access : <https://www.congress.gov/bill/111th-congress/senate-bill/1490/text>
77. S.3703 – 112th Congress (2011-2012): Data Cap Integrity Act of 2012 / [Electronic resource]. – Access : <https://www.govtrack.us/congress/bills/112/s3703/text>.
78. Virtual Currencies: Emerging Regulatory, Law Enforcement, and Consumer Protection Challenges. Report to the Committee on Homeland Security and Governmental Affairs, U.S. Senate. / [Electronic resource]. – Access : <https://www.gao.gov/assets/670/663678.pdf>.

Додаток А

Таблиці розподілу відібраних термінів за структурою

Табл. 1. Складні лексичні одиниці (18)

Англійське слово	Українське слово
copyrighted	захищений авторським правом
user-friendly	зрозумілий користувачу
user-moderated	той, що модерується користувачем
software	програмне забезпечення
front-end	зовнішній інтерфейс
safeguards	заходи безпеки
for-profit	комерційний
government-run	державний
streamlined	налагоджений
taskforce	робоча група
wiretapping	прослуховування
safeguard	захищати
background	передумови
Web-page	веб-сторінка
cyberspace	кіберпростір
e-cash	електронна готівка
self-censorship	самоцензура
Craigslist	Крейгслист

Табл. 2. Термінологічні словосполучення (165 одиниць)

2.1. Двослівні

2.1.1. Adj + N (121)

Англійське словосполучення	Українське словосполучення
profound implications	значні наслідки
free expression	свобода слова
multistakeholder model	багатостороння модель
private sector	приватний сектор
civil society	громадянське суспільство
routine review	рутинний розгляд
public and private sector	державний і приватний сектори
civilian user	цивільний користувач
non-military user	невійськовий (цивільний) користувач
non-profit corporation	некомерційна корпорація
large payments	великі рахунки
direct regulation	безпосереднє регулювання
obscene content	порнографічний контент
indecent content	непристойний контент
international character	міжнародний характер
regulatory techniques and tools	регулюючі методи та інструменти
unique assignment	унікальне присвоєння
external rules	зовнішні правила
technical aspect	технічний аспект
unique allocation	унікальний розподіл
future queries	майбутні запити
technological innovation	технологічні інновації
unfettered access	безперешкодний доступ

global leadership	глобальне лідерство
world-wide communications	глобальні комунікації
low barriers	низькі перешкоди
web-based content	веб-контент
high technology economy	високотехнологічна економіка
residential consumer	побутовий споживач
economic interest	економічний інтерес
online commerce	онлайн-торгівля
open and interconnected nature	відкритий та взаємопов'язаний характер
lawful content	законний контент
technical capabilities	технічні можливості
prompt enforcement	негайне виконання
accurate information	точна інформація
nondiscriminatory measures	недискримінаційні заходи
parental control	батьківський контроль
two-way transmission	двостороння передача
physical location	фізичне місцезнаходження
unwanted content	небажаний контент
offensive material	образливі матеріали
extraordinary advance	надзвичайний прогрес
educational and informational resources	освітні та інформаційні ресурси
true diversity	справжнє різноманіття
political discourse	політичний дискурс
unique opportunities	унікальні можливості
intellectual activity	інтелектуальна діяльність
interactive media	інтерактивне середовище

vigorous enforcement	примусове дотримання
technical means	технічні засоби
current provider	поточний постачальник
defamatory nature	наклепницький характер
defamatory statement	наклепницьке висловлювання
international court	міжнародний суд
actual expectation	фактичне очікування
important implications	важливі наслідки
online world	онлайновий світ
massive challenges	серйозні проблеми
key provision	основне положення
tremendous growth	величезне зростання
federal immunity	федеральна недоторканність
congressional intent	намір конгресу
political discourse	політичний дискурс
technical restrictions	технічні обмеження
federal aid	федеральна допомога
legislative history	законодавча історія
unwarranted invasion	необґрунтоване вторгнення
historical context	історичний контекст
illegal surveillance	незаконне спостереження
potential abuse	можливе зловживання
universal identifier	універсальний ідентифікатор
increased rights	широкі права
constitutional protections	конституційна гарантія
statutory protections	законодавчий захист

public sector	державний сектор
electronic communications	електронні повідомлення
beneficial use	корисне використання
commercial entities	комерційні організації
Green Paper	«Зелений документ»
legalistic document	юридичний документ
enforcement actions	примусові заходи
legitimate needs	законні потреби
electronic eavesdropping	електронне підслуховування
unlawful access	незаконний доступ
Federal Government	Федеральний уряд
situational awareness	ситуаційна обізнаність
cyber threat	кібер-загроза
significant violations	значні порушення
audiovisual works	аудіовізуальні твори
musical compositions	музичні композиції
visual art	візуальне мистецтво
exclusive rights	виняткові права
derivative works	похідні роботи
digital file	цифровий файл
explicit permission	явний дозвіл
fair use	добросовісне використання
reciprocal rights	взаємні права
preliminary injunction	попередня заборона
on-line business	онлайн-бізнес
actual knowledge	фактичні відомості
regulatory framework	нормативно-правова база

regulatory arbitrage	використання різниці в нормативній базі різних юрисдикцій в свою користь
vital force	життєво важлива сила
civil liability	цивільно-правова відповідальність
required element	необхідний складовий елемент
online privacy	конфіденційність в Інтернеті
statutory norms	встановлені законодавством норми
online provider	постачальник онлайн-послуг
cease-and-desist order	наказ про припинення продовження протиправних дій
filtering software	програмне забезпечення для фільтрування
blocking and filtering technologies	технології блокування та фільтрації
government intrusions	втручання держави
safe harbor	зона безпеки
congressional committee	комітет Конгресу
injunctive relief	забезпечувальний захід
compensatory relief	компенсаційні виплати
monetary damages	грошовий збиток
cyber incident	кібератака
imprecise language	неточне викладення

2.1.2. Part.II + N (11)

Англійське словосполучення	Українське словосполучення
interested individuals	зацікавлені особи
infringed rights	порушені права
enhanced quality	підвищена якість
filed complaint	подана скарга

continued development	подальший розвиток
simplified choice	спрощений вибір
taken approach	застосований підхід
written statement	письмове підтвердження
copyrighted materials	захищені авторським правом матеріали
deemed appropriate	який вважається доцільним
disadvantaged people	люди з обмеженими можливостями

2.1.3. Part.I + N (10)

Англійське словосполучення	Українське слово
anonymizing re-mailers	анонімні ремейлери
underlying standards	базові стандарти
existing rules	існуючі правила
identifying information	персоніфіковані відомості
overwhelming majority	переважна більшість
evolving nature	еволюційний характер
opposing viewpoints	протилежні погляди
infringing material	правопорушний матеріал
filtering services	послуги фільтрації
building blocks	складові елементи

2.1.4. N + N (59)

Англійське словосполучення	Українське слово
treaty negotiation	переговори щодо договору
Internet traffic	трафік мережевого обміну даними
trademark law	Закон про товарні знаки
job creation	створення робочих місць

agency record	дані органів виконавчої влади
credit reports	дані про кредити
education records	дані про освіту
copyright owner	власник авторських прав
Copyright Infringement	порушення авторських прав
license agreement	угода про надання прав
Privacy Act	Закон про недоторканність приватного життя
pen register	реєстратор телефонних дзвінків
search warrant	ордер на право обшуку
consumer empowerment	розширення прав і можливостей споживачів
transmission speed	швидкість передачі даних
Communications Act	Закон про зв'язок
media outlets	засоби масової інформації
settlement regime	режим врегулювання
Internet regulation	регулювання Інтернету
Internet architecture	архітектура Інтернету
content providers	постачальники контенту
user expectations	сподівання користувачів
access technology	технологія доступу
data flow	поток даних
data sensitivity	вразливість даних
notification rules	правила повідомлення
competitor website	сайт конкурента
content publisher	видавці контенту
press freedom	свобода преси

budget shortfall	дефіцит бюджету
internet governance	регулювання інтернету
Internet commerce	комерція в Інтернеті
internet infrastructure	інтернет-інфраструктура
Internet version	Інтернет-версія
wireline provider	провідний провайдер
network engineers	мережеві інженери
software applications	програмні додатки
cable operator	кабельний оператор
broadband access	широкосмуговий доступ
market certainty	ринкова стабільність
cable services	кабельні послуги
advance notice	попереднє повідомлення
telecommunications service	телекомунікаційна послуга
computer services	комп'ютерні послуги
government regulation	державне регулювання
computer hardware	комп'ютерне обладнання
district court	окружний суд
bank records	банківські дані
business operations	ділові операції
notice-and-choice system	система «повідомлення та вибору»
trap and trace device	ловушковий та слідовий пристрій
publication rights	видавницькі права
research laboratories	науково-дослідні лабораторії
domain name	доменне ім'я
Internet Society	Інтернет Суспільство
information and communications	інформаційно-комунікаційні технології

technologies	
telegraph service	телеграфна служба
the Watergate scandal	Вотергейтський скандал
health information	дані пацієнтів

2.1.5. V + N (35)

Англійське словосполучення	українське слово
elevate the language	розширювати формулювання
query the registry	зробити запит у реєстрі
offer content	надавати доступ до контенту
offer services	надавати доступ до послуг
enable consumers	давати можливість споживачам
cease and desist letter	попередження про порушення прав інтелектуальної власності
file a suit	подавати позовну скаргу
seek amendment	вимагати внесення поправок
maintain the freedom	зберігати свободу
oppose efforts	протидіяти спробам
detect problems	виявляти проблеми
promote competition	заохочувати конкуренцію
attach a device	приєднувати пристрій
impose a surcharge	нараховувати надбавку
obtain services	отримувати послуги
adopt rules	приймати правила
impose fines	накладати штрафи
remove disincentives	усувати перешкоди

limit access	обмежити доступ
distribute statements	поширювати висловлення
establish defamation	встановлювати наклеп
enforce restrictions	застосовувати обмеження
provide a justification	надавати обґрунтування
maintain information	зберігати інформацію
seek access	мати доступ
promote innovation	сприяти інноваціям
transmit images	передавати зображення
extract information	вилучати інформацію
post listings	розміщувати списки
strike a balance	досягти балансу
achieve anonymity	досягати анонімності
injure reputation	пошкоджувати репутацію
regulate privacy	регулювати конфіденційність
initiate a transmission	ініціювати передачу
have the duty to	зобов'язаний

2.1.6. N + PI (6)

Англійське словосполучення	Українське слово
data processing	обробка даних
name calling	перехід на особистості
job posting	публікування оголошень про пошук роботи
cloud computing	хмарна обробка даних
sound recordings	звукозаписи

system caching	системне кешування
----------------	--------------------

2.1.7. Adv + Adj (6)

Англійське словосполучення	Українське слово	Спосіб перекладу словосполучення загалом
radically different	радикально різні	Калькування та адаптивне транскодування
constitutionally protected	конституційним захищений	Калькування та адаптивне транскодування
commercially available	комерційно доступний	Калькування та адаптивне транскодування
instantaneously available	одразу доступний	Калькування
excessively violent	надмірно жорстокий	Калькування
severely harmed	той, що зазнав серйозної шкоди	Додавання слів

2.2. Трислівні

2.2.1. N1 + prep + (art) + N2 (23)

Англійське словосполучення	Українське слово
operation of the Internet	функціонування Інтернету
request for a web-page	запит на веб-сторінку
origin of data	походження даних
security on the network	безпека в мережі

quality of service	якість обслуговування
breach of the terms	порушення умов
development of technologies	розробка технологій
object of defamation	об'єкт наклепу
communication of the statement	повідомлення висловлювання
interferences with privacy	втручання у конфіденційність
concept of privacy	поняття конфіденційності
system of records	система даних
scope of information	обсяг даних
memory of a computer	пам'ять комп'ютера
freedom of expression	свобода слова
standards of communication	стандарти комунікації
distributors of content	розповсюджувачі контенту
kilobits per second	кілобіт на секунду
scope of the license	обсяг прав на користування
set of motives	мотиви

2.2.2. N1 + N2 + N3 (24)

Англійське словосполучення	Українське слово
Internet Protocol numbers	номери Інтернет-протоколів
HyperText Markup Language	мова гіпертекстової розмітки
industry pressure groups	промислові групи тиску
domain name registrants	реєстратори доменних імен
domain names allocation	розподіл доменних імен
Network Neutrality Act	Закон про нейтралітет мережі
broadband network operator	оператор широкосмужової мережі

broadband transmission speed	швидкість широкосмугової передачі даних
information content provider	постачальник інформаційних матеріалів
Communications Decency Act	Закон про пристойність в повідомленні
federal government subsidies	субсидії від федерального уряду
consumer protection services	служби захисту прав споживачів
broadband service subscriber	абонент послуг широкосмугового доступу
“state action” doctrine	доктрина «акту державної влади»
cable subscriber information	інформація про абонентів кабельного телебачення
motor vehicle records	записи про власність транспортних засобів
bulletin board system	електронна дошка оголошень
Internet service providers	Інтернет-провайдери
Internet Service Providers	Інтернет-провайдери
mobile phone network	мобільна мережа
broadband telecommunications networks	широкосмугові телекомунікаційні мережі
local telephone company	місцева телефонна компанія
Federal Trade Commission	Федеральна торгова комісія

2.2.3. N1 + Adj + N2 (3)

Англійське словосполучення	Українське слово
video rental records	записи відеопрокату
children’s online information	онлайн-інформація про дітей
customer financial information	фінансові дані про клієнтів

6.2.4. Adj (PI, PII) + (33)

Англійське словосполучення	Українське слово
international regulatory bodies Adj1 + Adj2 + N	міжнародні розпорядчі органи
increased government control Adj1 + Adj2 + N	зростаючий державний контроль
a great degree of control Adj + N1 + N2	великий ступінь контролю
outdated regulatory guidelines Adj1 + Adj2 + N	застарілі нормативні акти
interactive computer services Adj + N1 + N2	інтерактивні комп'ютерні послуги
competitive free market Adj1 + Adj2 + N	конкурентноздатний вільний ринок
international governmental bodies Adj1 + Adj2 + N	міжнародні урядові органи
the National Science Foundation Adj + N1 + N2	Національний науковий фонд
anonymous online communication Adj1 + Adj2 + N	анонімне онлайн-спілкування
open architecture medium Adj + N1 + N2	відкрита архітектура середовища
interactive computer service Adj + N1 + N2	інтерактивні комп'ютерні послуги
international legal frameworks Adj1 + Adj2 + N	міжнародні правові концепції
automatic technical process	автоматичний технічний процес

Adj1 + Adj2 + N	
comprehensive legal protection	
Adj1 + Adj2 + N	всеосяжний правовий захист
cyber threat information	
Adj + N1 + N2	кібер-загрозлива інформація
international cybersecurity regime	
Adj + N1 + N2	міжнародний режим кібербезпеки
International Telecommunications Union	
Adj + N1 + N2	Міжнародний союз електрозв'язку
top-down regulatory regime	
Adj1 + Adj2 + N	ієрархічний режим регулювання
prohibitive transactions costs	
Adj + N1 + N2	неприпустимі витрати на транзакції
Top Level Domains	
Adj + N1 + N2	Домени Верхнього Рівня
Second Level Domains	
Adj + N1 + N2	Доменів Другого Рівня
International Telecommunications Regulations	
Adj + N1 + N2	Міжнародний регламент електрозв'язку
Federal Communications Commission	
Adj + N1 + N2	Федеральне агентство зв'язку США
joint venture partner	
Adj1 + Adj2 + N	учасник спільного підприємства
physical transmission facilities	
Adj + N1 + N2	фізичні засоби передачі
Good Samaritan law	Закон Доброго Самаритянина

Adj + N1 + N2	
electronic eavesdropping equipment	
Adj1 + Adj2 + N	електронні пристрої підслуховування
meaningful privacy options	
Adj + N1 + N2	високі параметри конфіденційності
social security number	
Adj + N1 + N2	номер соціального страхування особи
fair information practices	
Adj + N1 + N2	принципи чесного використання даних
copyrightable subject matter	
Adj + N1 + N2	предмет, що підлягає охороні авторським правом
on-line Internet access	
Adj + N1 + N2	доступ до Інтернету в режимі он-лайн
Electronic Frontier Foundation	
Adj + N1 + N2	Громадська організація, що захищає права і свободи особистості в кіберпросторі

2.2.5. V + (19)

Англійське словосполучення	Українське слово
develop technical capacity	
V + Adj + N	розвивати технічні можливості
garner support from	
V + N + Prep.	заручитися підтримкою від
redouble one's efforts	
V + Pron. + N	подвоювати свої зусилля
develop best practices	
V + Adj + N	розробляти передові методи
serve as a justification	
	виступати підставою для

V + Prep. + N	
craft special regulations	
V + Adj + N	розробляти спеціальні правила
define the technical standards	
V + Adj + N	визначати технічні стандарти
leverage control over	
V + N + Prep.	використовувати контроль над
achieve social goals	
V + Adj + N	досягати соціальних цілей
collect the necessary information	
V + Adj + N	збирати необхідну інформацію
hold the promise of	
V + N + Prep.	мати потенціал
inflict great harm	
V + Adj + N	завдавати величезної шкоди
assert a defamatory fact	
V + Adj + N	стверджувати наклепницький факт
retrieve personal data	
V + Adj + N	отримувати персональні дані
extend protection to	
V + N + Prep.	поширювати захист на
enforce the copyright laws	
V + N + N	забезпечити авторське право
hold internet platforms	
V + Adj + N	контролювати Інтернет-платформи
stem directly from	
V + Adv. + Prep.	безпосередньо пов'язаний з

complain to the Commission V + Prep. + N	подати скаргу до Комісії
---	--------------------------

2.2.6. Adv + (4)

Англійське словосполучення	Українське слово
under the auspices of Adv. + N + Prep.	під егідою
potentially valuable resources Adv. + Adj + N.	потенційно цінні ресурси
clearly refer to Adv. + V + Prep.	чітко йдеться про
publicly funded schools Adv. + Part.II + N.	школи, що фінансуються з державного бюджету

2.2.7. Adv + Adj (PI, PII) + N (2)

Англійське словосполучення	Українське слово
voluntarily taken action	добровільно прийняті дії
personally identifiable records	особисті ідентифікаційні дані

2.3. Чотирислівні

2.3.1. N1 + (13)

Англійське словосполучення	Українське слово
bedrock of democratic self-government N1 + Prep. + Adj. + N2	основа демократичного самоврядування
operation of traditional telephone service N1 + Prep. + Adj. + N2	робота традиційного телефонного зв'язку

peer-to-peer sharing of material N1 + N2 + Prep. + N3	взаємний обмін матеріалами
patchwork of federal and state laws N1 + Prep. + Adj. + N2	збірник федеральних законів та законів штату
Secretary of Homeland Security N1 + Prep. + N2 + N3	Секретар національної безпеки
Director of National Intelligence N1 + Prep. + Adj. + N2	Директор національної розвідки
Internet version of an activity N1. + N2. + Prep + N3	Інтернет-версія діяльності
the Internet Network Information Center N1 + N2 + N3 + N4	Інформаційний центр мережі Інтернет
matter of critical importance N1 + Prep. + Adj. + N2	надзвичайно важлива справа
World Wide Web Consortium N1 + Adj. + N2. + N3	Консорціум світової мережі
Children's Internet Protection Act N1 + N2. + N3. + N4	Закон про захист дітей в Інтернеті
Freedom of Information Act N1 + Prep. + N2. + N3	Закон про свободу інформації
Internet "spider" software program N1 + N2 + N3 + N4	онлайн-програма «павук»

2.3.2. Adj (PI, PII) + (11)

Англійське словосполучення	Українське слово
free from government control Adj. + Prep. + N1 + N2	вільний від державного контролю

unincorporated international volunteer organization Adj. + Adj. + N1 + N2	неzareєстрована міжнародна волонтерська організація
growing array of content Adj. + N1. + Prep + N2	зростаючий масив контенту
unsolicited commercial electronic messages Adj. + Adj1. + Adj2 + N1	небажані комерційні електронні повідомлення
most frequented Web site Adj. + Adj. + N1 + N2	найбільш відвідуваний веб-сайт
commercial data privacy framework Adj. + N1. + N2 + N3	концепція конфіденційності комерційних даних
Fair Information Practice Principles Adj. + N1. + N2 + N3	принципи чесного використання даних
Digital Millennium Copyright Act Adj. + N1. + N2 + N3	Закону про захист авторських прав у цифрову епоху
United Nations' specialized agency Adj. + N1. + Adj + N2	спеціалізована установа ООН
transitory digital network communications Adj1. + Adj2. + N1 + N2	транзитні цифрові мережі
key framework of challenges Adj. + N1. + Prep + N2	ключові проблеми

2.3.3. V + (5)

Англійське словосполучення	Українське слово
promote freedom of expression V + N1 + Prep + N2	сприяти свободі самовираження

preserve one's global leadership V + Pron. + Adj. + N	зберегти своє глобальне лідерство
restrict availability of material V + N1 + Prep + N2	обмежити доступ до матеріалу
communicate to a third person V + Prep + Numer. + N	передавати третім особам
restrict children's access to V + N + N2 + Prep	обмежувати доступ дітей до

2.4. П'ятислівні

2.4.1. N1 + (4)

Англійське словосполучення	Українське слово
World Conference on International Telecommunications N + N2 + Prep + Adj + N3	Всесвітня конференція з міжнародного електрозв'язку
Internet Corporation for Assigned Names and Numbers N1 + N2 + Prep + Adj + N3	Інтернет корпорація з присвоєння імен та номерів
code of fair information practices N1 + Prep. + Adj. + N2 + N3	«код практики справедливої інформації»
Defense Advanced Research Projects Agency N + Adj + N2 + N3 + N4	Агентство передових оборонних дослідницьких проєктів США

2.4.2. Adj (PI, PII) + (3)

Англійське словосполучення	Українське слово
Advanced Research Projects Agency Network	Мережа Агентства передових досліджень

Adj + N1 + N2 + N3 + N4	
Preliminary Framework on Protecting Privacy Adj + N1 + Prep + N2 + N3	Структура захисту особистої інформації
Electronic Communications Privacy Act Reform Adj + N1 + N2 + N3+ N4	Реформа Закону про захист інформації, що передається за допомогою електронних систем зв'язку

Додаток Б

Англо-український словник термінології у галузі кіберправа

academia	сфера науково-дослідницької діяльності
access	надавати доступ
access technology	технологія доступу
accurate information	точна інформація
achieve anonimity	досягати анонімності
achieve social goals	досягати соціальних цілей
acknowledged	визнаний
actual expectation	фактичне очікування
actual knowledge	фактичні відомості
address	виконувати адресацію
address	посилатись
adopt rules	приймати правила
advance	просування
advance notice	попереднє повідомлення
Advanced Research Projects Agency Network	Мережа Агентства передових досліджень
advancing economic growth	сприяння економічному зростанню
affecting	що впливає на
affiliate	аффіліат
agency record	дані органів виконавчої влади
agreement	угода
albeit	хоча
allegedly	імовірно
alliance	союз
anonymity	анонімність
anonymization	приховування особистої інформації
anonymizing re-mailers	анонімні ремейлери
anonymous online communication	анонімне онлайн-спілкування
arrangement with	угода з
articulate	чітко викласти
articulate openly	відкрито висловлювати

assert a defamatory fact	стверджувати наклепницький факт
assist in	допомогати
at odds with	суперечити
attach a device	приєднувати пристрій
audiovisual works	аудіовізуальні твори
authoritative	повноважний
automatic technical process	автоматичний технічний процес
available	доступний
avenue	спосіб, перспектива
avoid charges for	не платити за
background	передумови
bank records	банківські дані
be eligible for	мати право на
be held liable	нести відповідальності за
be held responsible for	нести відповідальність
bedrock of democratic self-government	основа демократичного самоврядування
beneficial use	корисне використання
benefits	переваги
bill	законопроект
block	блокувати
blocking and filtering technologies	технології блокування та фільтрації
breach of the terms	порушення умов
broadband access	широкосмуговий доступ
broadband network operator	оператор широкосмугової мережі
broadband service subscriber	абонент послуг широкосмугового доступу
broadband telecommunications networks	широкосмугові телекомунікаційні мережі
broadband transmission speed	швидкість широкосмугової передачі даних
browse	переглядати (Інтернет-сторінку)
budget shortfall	дефіцит бюджету
building blocks	основа, складові елементи
bulletin board system	електронна дошка оголошень
business operations	ділові операції

business-related practices	практики, пов'язані з діловою діяльністю
cable operator	кабельний оператор
cable services	кабельні послуги
cable subscriber information	інформація про абонентів кабельного телебачення
cache	кешувати
calls to expand the information	заклики розширити інформацію
carry	здійснювати
cease and desist letter	попередження про порушення прав інтелектуальної власності
cease-and-desist order	наказ про припинення продовження протиправних дій
charge for	плата за
Children's Internet Protection Act	Закон про захист дітей в Інтернеті
children's online information	онлайн-інформація про дітей
civil liability	цивільно-правова відповідальність
civil society	громадянське суспільство
civilian user	цивільний користувач
clearly	чітко
clearly refer to	чітко йдеться про
cloud computing	Хмарна обробка даних
code of fair information practices	«код практики справедливої інформації»
collect the necessary information	збирати необхідну інформацію
commerce	комерційна діяльність
commercial data privacy framework	концепцію конфіденційності комерційних даних
commercial entities	комерційні організації
commercially available	комерційно доступний
communicate to a third person	передавати третім особам
communication of the statement	повідомлення висловлювання
Communications Act	Закон про зв'язок
Communications Decency Act	Закон про пристойність в повідомленні
compensatory relief	компенсаційні виплати
competitive free market	конкурентноздатний вільний ринок
competitor website	сайт конкурента

complain to the Commission	подати скаргу до Комісії
compliance with	дотримання
comprehensive legal protection	всеосяжний правовий захист
computer hardware	комп'ютерне обладнання
computer services	комп'ютерні послуги
concept of privacy	поняття конфіденційності
concomitant	супутній
confidentiality	конфіденційність
congressional committee	комітет Конгресу
congressional intent	намір конгресу
connection	з'єднання
consider	розглядати питання
consideration	плата, компенсація
consistent	послідовний
constitutional protections	конституційна гарантія
conspicuously	ясно
constitutionally protected	конституційним захищений
construe	тлумачити
consumer empowerment	розширення прав і можливостей споживачів
consumer protection services	служби захисту прав споживачів
content publisher	видавці контенту
content providers	постачальники послуг
continued development	подальший розвиток
contracted by	за контрактом з
convene	скликати
convert into	перетворювати у
Copyright Infringement	порушення авторських прав
copyright owner	власник авторських прав
copyrightable subject matter	предмет, що підлягає охороні авторським правом
copyrighted	захищеними авторським правом
copyrighted materials	захищені авторським правом матеріали
craft special regulations	розробляти спеціальні правила
Craigslist	"Крейгслист"
credit reports	дані про кредити

current provider	поточний постачальник
customer financial information	фінансові дані про клієнтів
cyber incident	кібератака
cyber threat	кібер-загроза
cyber threat information	кібер-загрозлива інформація
cyberspace	кіберпростір
damage physically	пошкоджувати фізично
data flow	поток даних
data processing	обробка даних
data sensitivity	вразливість даних
databases of sites	бази даних сайтів
deemed appropriate	який вважається доцільним
defamation	наклеп, дефамація
defamatory	наклепницький
defamatory nature	наклепницький характер
defamatory statement	наклепницьке висловлювання
defamed	той, кому нанесли наклеп
Defense Advanced Research Projects Agency	Агентство передових оборонних дослідницьких проєктів США
define the technical standards	визначати технічні стандарти
degrade	погіршувати
degrade substantially	суттєво погіршувати
delegation	делегація
democratization	демократизація
dependent upon	залежати від
deploy	застосовувати
de-regulatory	де-регулятивний
derivative works	похідні роботи
detect problems	виявляти проблеми
deter	стримувати
develop best practices	розробляти передові методи
develop technical capacity	розвивати технічні можливості
development	розвиток подій
development of technologies	розробки технологій
device	пристрій

digital file	цифровий файл
Digital Millennium Copyright Act	Закону про захист авторських прав у цифрову епоху
direct regulation	безпосереднє регулювання
Director of National Intelligence	Директор національної розвідки
disable	забороняти
disadvantaged people	люди з обмеженими можливостями
disclosure	розголошення
disclosure	розголошення
discouragement	протидія
discriminate	підкреслювати характерні ознаки, розмежовувати
discriminate against	дискримінувати
dissemination	розповсюдження
distribute statements	поширювати висловлення
distributors of content	розповсюджувачі контенту
district court	окружний суд
domain name	доменне ім'я
domain name registrants	реєстратори доменних імен
domain names allocation	розподіл доменних імен
Do-Not-Track mechanism	механізм для запобігання стеженню
driver of smth	фактор, що стимулює щось
e-cash	електронна готівка
economic interest	економічний інтерес
education records	дані про освіту
educational and informational resources	освітні та інформаційні ресурси
effectuate	здійснювати
electronic communications	електронні повідомлення
Electronic Communications Privacy Act Reform	Реформа Закону про захист інформації, що передається за допомогою електронних систем зв'язку
electronic eavesdropping	електронне підслуховування
electronic eavesdropping equipment	електронні пристрої підслуховування
Electronic Frontier Foundation	Громадська організація, що захищає права і свободи особистості в кіберпросторі

elements	складові елементи
elevate the language	розширювати формулювання
embolden	заохочувати
enable consumers	давати можливість споживачам
enactment	набрання чинності
enactment	прийняття закону
encourage	заохочувати
enforce the copyright laws	забезпечити авторське право
enforcement actions	примусові заходи
enforce restrictions	застосовувати обмеження
engender	спричинити
Engineering Task Force	Інженерна рада Інтернету
enhanced quality	підвищена якість
enshrine	зберігати
ensure	забезпечити
entity	підприємство
equipment	обладнання
equivalent to	еквівалентний
erosion	порушення
escalate	зростати
escalation	поширення
establish defamation	встановлення клевети
evolving nature	еволюційний характер
excessively violent	надмірно жорстокий
exclusive rights	виняткові права
exemption	виключення
experience	зазнавати
explicit permission	явний дозвіл
extend protection to	поширювати захист на
external rules	зовнішні правила
extract information	вилучати інформацію
extraordinary advance	надзвичайний прогрес
facilitate	сприяти
facilitate	полегшувати
Fair Information Practice Principles	принципах чесного використання

	даних
fair information practices	принципи чесного використання даних
fair use	добросовісне використання
federal aid	федеральна допомога
Federal Communications Commission	Федеральне агентство зв'язку США
Federal Government	Федеральний уряд
federal government subsidies	субсидії від федерального уряду
federal immunity	федеральна недоторканність
Federal Trade Commission	Федеральна торгова комісія
file a suit	подавати позовну скаргу
filed complaint	подана скарга
filtering services	послуги фільтрації
filtering software	програмне забезпечення для фільтрування
findings	постанова
findings	висновки
flexibility	гнучкість
for a fee	за певну плату
for-profit	комерційний
forum	форум
founder	засновник
free expression	свобода слова
free from government control	вільний від державного контролю
freedom of expression	вираження поглядів, свобода слова
Freedom of Information Act	Закон про свободу інформації
from the viewpoint of	з точки зору
front-end	зовнішній інтерфейс; клієнтський
furnish	надавати
future queries	майбутні запити
garner support from	заручитися підтримкою
global leadership	глобальне лідерство
Good Samaritan law	Закон Доброго Самаритянина
government intrusions	втручання держави
government regulation	державне регулювання
government-run	державний

grant	надавати
a great degree of control	великий ступінь контролю
Green Paper	«Зелений документ»
grow exponentially	зростати в геометричній прогресії
growing array of content	зростаючий масив контенту
harassment	переслідування
have obligations to protect	бути зобов'язаним захищати
have the duty to	зобов'язаний
head of department	керівник відділу
heading	заголовок
health information	дані пацієнтів
high technology economy	високотехнологічна економіка
hinder	заважати
historical context	історичний контекст
hold internet platforms	контролювати Інтернет-платформи
hold the promise of	мати потенціал
host	розміщувати
HyperText Markup Language	мова гіпертекстової розмітки
identify	ідентифікувати
identifying information	персоніфіковані відомості
illegal surveillance	незаконне спостереження
impair	пошкоджувати
impede	перешкоджати
implement	впроваджувати
important implications	важливі наслідки
impose a charge on	вимагати плати
impose a surcharge	нараховувати надбавку
impose fines	накладати штрафи
imprecise language	неточне викладення
in jest	в жартівливій формі
in plain language	простою мовою
in the event that	якщо
in the first instance	в першу чергу
incentives	заходи заохочення
inception	створення

inconsistent with	що суперечить
increased government control	зростаючий державний контроль
increased rights	широкі права
increasingly	все більше
indecent content	непристойний контент
individual	окремий
industry pressure groups	промислові групи тиску
inflict great harm	завдавати величезної шкоди
information and communications technologies	інформаційно-комунікаційні технології
information content provider	постачальник інформаційних матеріалів
information location tools	інструменти розміщення інформації
infringed rights	порушені права
infringing material	правопорушний матеріал
initiate a transmission	ініціювати передачу
injunctive relief	забезпечувальний захід
injure reputation	пошкоджувати репутацію
instantaneously available	одразу доступний
intellectual activity	інтелектуальна діяльність
intentionally	навмисно
interactive computer service	інтерактивні комп'ютерні послуги
interactive computer services	інтерактивні комп'ютерні послуги
interactive media	інтерактивне середовище
interested individuals	зацікавлені особи
interface with	взаємодіяти з
interfere with	втручатись
interferences with privacy	втручання у конфіденційність
intermediary	посередник
international character	міжнародний характер
international court	міжнародний суд
international cybersecurity regime	міжнародний режим кібербезпеки
international governmental bodies	міжнародні урядові органи
international legal frameworks	міжнародні правові концепції
international regulatory bodies	міжнародні розпорядчі органи
International Telecommunications	Міжнародний регламент електрозв'язку

Regulations	
International Telecommunications Union	Міжнародний союз електрозв'язку (МСЕ)
Internet "spider" software program	онлайн-програма «павук»
Internet architecture	архітектура Інтернету
Internet commerce	комерція в Інтернеті
Internet Corporation for Assigned Names and Numbers	Інтернет корпорація з присвоєння імен та номерів
internet governance	регулювання інтернету
internet infrastructure	інтернет-інфраструктура
Internet Protocol numbers	номери Інтернет-протоколів
Internet regulation	регулювання Інтернету
Internet Service Providers	Інтернет-провайдери
Internet service providers	Інтернет-провайдери
Internet Society	Інтернет Суспільство
Internet traffic	трафік мережевого обміну даними
Internet version	Інтернет-версія
Internet version of an activity	Інтернет-версія діяльності
IP-enabled voice service	послуга телефонії з підтримкою протоколу IP
jeopardize	ставити під загрозу
job creation	створення робочих місць
job posting	публікування оголошень про пошук роботи
joint venture partner	учасник спільного підприємства
jointly	спільно
key framework of challenges	ключові проблеми
key provision	основне положення
kilobits per second	кілобіт на секунду
knowingly	навмисно
large payments	великі рахунки
launch	запустити
lawful content	законний контент
leading up to	напередодні
legalistic document	юридичний документ
legislative history	законодавча історія

legitimate needs	законні потреби
leverage control over	використовувати контроль над
lewd	розпусний
libel	наклеп друком
license agreement	угода про надання прав
limit access	обмежити доступ
local telephone company	місцева телефонна компанія
low barriers	низькі перешкоди
maintain information	зберігати інформацію
maintain the freedom	збереження свободи
make a strong commitment	прийняти на себе зобов'язання
manage	керувати
market certainty	ринкова стабільність
massive challenges	серйозні проблеми
matter of critical importance	надзвичайно важливий
maximize	максимізувати
meaningful privacy options	високі параметри конфіденційності
media outlets	засоби масової інформації
memory of a computer	пам'ять комп'ютера
minister of defense	міністр оборони
minors	неповнолітні
mitigate	пом'якшувати
mobile phone network	мобільна мережа
monetary damages	грошовий збиток
more generally	у більш загальному плані
most frequented Web site	найбільш відвідуваний веб-сайт
motor vehicle records	записи про власність транспортних засобів
multistakeholder	багатостороння
multistakeholder model	багатостороння модель
musical compositions	музичні композиції
myriad	велика кількість
name calling	перехід на особистості
negligently	необачно
network engineers	мережеві інженери

Network Neutrality Act	Закон про нейтралітет мережі
nondiscriminatory measures	недискримінаційні заходи
non-military user	невійськовий (цивільний) користувач
non-profit corporation	некомерційна корпорація
notably	зокрема
note as taken	показувати як вже зайняту
notice-and-choice system	система «повідомлення та вибору»
notification rules	правила повідомлення
object of defamation	об'єкт наклепу
objectionable	неприйнятний
objective	об'єктивний
obscene content	порнографічний контент
obscenity	непристойна поведінка
obtain services	отримувати послуги
of a particular type	певного типу
offensive material	образливі матеріали
offer content	пропонувати контент
offer content and services	надання доступу до контенту та послуг
offline	автономний (офлайн)
on a systemwide basis	на системній основі
on grounds of	на підставі
online	інтерактивний (онлайн)
on-line business	онлайн-бізнес
online commerce	онлайн-торгівля
on-line Internet access	доступ до Інтернету в режимі он-лайн
online privacy	конфіденційність в Інтернеті
online provider	постачальник онлайн-послуг
online world	онлайновий світ
open and interconnected nature	відкритий та взаємопов'язаний характер
open architecture medium	відкрита архітектура середовища
operation of the Internet	функціонування Інтернету
operation of traditional telephone service	робота традиційного телефонного зв'язку
oppose efforts	протидіяти спробам
opposing viewpoints	протилежні погляди

origin of data	походження даних
outdated regulatory guidelines	застарілі нормативні акти
overwhelming majority	переважна більшість
parental control	батьківський контроль
patchwork of federal and state laws	збірник федеральних законів та законів штату
peer-to-peer sharing of material	взаємний обмін матеріалами
pen register	реєстратор телефонних дзвінків
personally identifiable records	особистих ідентифікаційних даних
physical location	фізичне місцезнаходження
physical transmission facilities	фізичні засоби передачі
political discourse	політичний дискурс
political discourse	політичний дискурс
post listings	розміщувати списки
potential abuse	можливе зловживання
potentially valuable resources	потенційно цінні ресурси
pre-existing rules	існуючі правила
Preliminary Framework on Protecting Privacy	Структура захисту особистої інформації
preliminary injunction	попередню заборону
presently	наразі
preserve one's global leadership	зберегти своє глобальне лідерство
press freedom	свобода преси
prevent	перешкоджати
prioritize	надавати пріоритет
Privacy Act	Закон про недоторканність приватного життя
private sector	приватний сектор
pro bono	на безкорисливій основі
producer	виробник
profound implications	значні наслідки
prohibitive transactions costs	неприпустимі витрати на транзакції
promote	просувати
promote competition	заохочувати конкуренцію
promote freedom of expression	сприяти свободі самовираження

promote innovation	сприяти інноваціям
prompt enforcement	негайне виконання
protections	заходи захисту
provide	забезпечувати
provide a justification	надавати обґрунтування
provided that	за умови, що
provision of	надання
public and private sector	державний і приватний сектори
public sector	державний сектор
publication rights	видавницькі права
publicly funded schools	школи, що фінансуються з державного бюджету
publisher	публікатор
put forward proposals	надходять пропозиції
qualify	розглядатись
quality of service	якість обслуговування
query the registry	зробити запит у реєстрі
radically different	радикально різні
reasonable	обґрунтований
reciprocal rights	взаємні права
record	записувати
recorded in the registry	зареєстрований в реєстрі
redouble one's efforts	подвоювати свої зусилля
refreshing	оновлення
registrar	реєстратор
registry	реєстр
regulate privacy	регулювати конфіденційність
regulatory	регулятивний
regulatory arbitrage	використання різниці в нормативній базі різних юрисдикцій в свою користь
regulatory framework	нормативно-правова база
regulatory techniques and tools	регулюючі методи та інструменти
related	пов'язані
relevant	актуальний
reliant upon	залежний від
reloading	перезавантаження

rely on	полягатись на, використовувати
remove	видаляти
remove disincentives	усувати перешкоди
reproduction	відтворення
request for a web-page	запит на веб-сторінку
required element	необхідний складовий елемент
research laboratories	науково-дослідні лабораторії
resell	перепродавати
residential consumer	побутовий споживач
resolution	постанова
restrict availability of material	обмежити доступ до матеріалу
restrict children's access to	обмежувати доступ дітей до
retrieve personal data	отримувати персональні дані
routine review	рутинний розгляд
safe harbor	зона безпеки
safeguard	захищати
safeguards	міри безпеки
scope of information	обсяг даних
scope of the license	обсяг прав на користування
seamlessly	без проблем
search warrant	ордер на право обшуку
Second-Level Domains	Доменів Другого Рівня
Secretary of Homeland Security	Секретар національної безпеки
security on the network	безпека в мережі
seek access	мати доступ
seek amendment	вимагати внесення поправок
seek to	прагнути
seek to authorize	прагнути узаконити
self-censorship	самоцензура
Senate	Сенат
serve as a justification	виступати підставою для
set of motives	мотиви
settlement rates	розрахунковий тариф
settlement regime	режим врегулювання
severely harmed	той, що зазнав серйозної шкоди

significant violations	значні порушення
simplified choice	спрощений вибір
situational awareness	ситуаційна обізнаність
slander	усна образа
social security number	номер соціального страхування особи
software	програмне забезпечення
software applications	програмні додатки
sound recordings	звукозаписи
Specifically	Зокрема
Staff Report	Доповідна записка
stalking	домагання
standards of communication	стандарти комунікації
standard-setting activities	діяльність з встановлення стандартів
“state action” doctrine	доктрина «акту державної влади»
statutory norms	встановлені законодавством норми
statutory protections	законодавчий захист
stem directly from	безпосередньо пов’язаний з
Stored Communications Act	Закон про збереження засобів зв’язку
streamlined	налагоджений
strike a balance	досягти балансу
subject	піддавати
subjective	суб’єктивний
subpoena	судова заява
subscribe to	підписуватись на
subsection	підпункт
successor	наступник
system caching	системне кешування
system of records	система даних
taken approach	застосований підхід
taskforce	робоча група
technical aspect	технічний аспект
technical capabilities	технічні можливості
technical means	технічні засоби
technical restrictions	технічні обмеження
technological innovation	технологічні інновації

telecommunications service	телекомунікаційна послуга
telegraph service	телеграфна служба
tensions	напруженість
terms	умови
The Commerce Department's Internet Policy Taskforce	Робоча група з управління Інтернет-політикою Міністерства комерції
the House	Палата представників
the Internet Network Information Center	Інформаційний центр мережі Інтернет
the National Science Foundation	Національний науковий фонд
the right to prevent copying	право запобігання копіюванню
the Secretary of Commerce	Міністр торгівлі
the Secretary of State	Міністр закордонних справ
the Watergate scandal	Вотергейтський скандал
thwart	перешкоджати
to the benefit of	на користь
top-down regulatory regime	ієрархічний режим регулювання
Top-Level Domains	Домени Верхнього Рівня
trademark law	Закон про товарні знаки
transition from	перейти від
transitory digital network communications	транзитні цифрові мережі
transmission speed	швидкість передачі даних
transmit images	передавати зображення
transparency	прозорість
trap and trace device	ловушковий та слідовий пристрій
treaty negotiation	переговори щодо договору
tremendous growth	величезне зростання
true diversity	справжнє різноманіття
two-way transmission	двостороння передача
unanimously	одноставно
under common ownership	перебувати під спільною власністю
under the auspices of	під егідою
underlying standards	базові стандарти
unequivocal	однозначний
unfettered	без обмежень

unfettered access	безперешкодний доступ
unincorporated international volunteer organization	незареєстрована міжнародна волонтерська організація
unique allocation	унікальний розподіл
unique assignment	унікальне присвоєння
unique opportunities	унікальні можливості
United Nations' specialized agency	спеціалізована установа ООН
universal identifier	універсальний ідентифікатор
unlawful access	незаконний доступ
unresolved	невирішений
unsolicited commercial electronic messages	небажані комерційні електронні повідомлення
unwanted content	небажаний контент
unwarranted invasion	необґрунтоване вторгнення
upload	завантажувати
uploading	завантаження
user expectations	сподівання користувачів
user-friendly	зрозумілий користувачу
user-moderated	той, що модерується користувачем
utilize	використовувати
venture beyond	виходити за рамки
via the Internet	через Інтернет
vibrancy	динамізм
vibrant	активний
video rental records	записи відеопрокату
vigorous	рішучий
vigorous enforcement	примусове дотримання
violate	порушувати
violation	порушення
violator	порушник
visual art	візуальне мистецтво
vital force	життєво важлива силама
voluntarily taken action	добровільно прийняті дії
web page	веб-сторінка
web-based content	веб-контент
where otherwise required by law	якщо законом не передбачено інше

wireline provider	провідний провайдер
wiretapping	прослуховування
within [180] days	протягом [180] днів
within [90] days after filing	протягом [90] днів після подання
without interference from	без втручання з боку
World Conference on International Telecommunications	Всесвітня конференція з міжнародного електрозв'язку
World Wide Web Consortium	Консорціум світової мережі
world-wide communications	глобальні комунікації
written statement	письмове підтвердження
WWW-oriented standards	WWW-орієнтовані стандарти

Додаток В

Українсько-англійський словник термінології у галузі кіберправа

абонент послуг широкосмугового доступу	broadband service subscriber
автоматичний технічний процес	automatic technical process
автономний (офлайн)	offline
Агентство передових оборонних дослідницьких проектів США	Defense Advanced Research Projects Agency
активний	vibrant
актуальний	relevant
анонімне онлайн-спілкування	anonymous online communication
анонімні ремейлери	anonymizing re-mailers
анонімність	anonymity
архітектура Інтернету	Internet architecture
аудіовізуальні твори	audiovisual works
аффіліат	affiliate
багатостороння	multistakeholder
багатостороння модель	multistakeholder model
бази даних сайтів	databases of sites
базові стандарти	underlying standards
банківські дані	bank records
батьківський контроль	parental control
без втручання з боку	without interference from
без обмежень	unfettered
без проблем	seamlessly
безпека в мережі	security on the network
безперешкодний доступ	unfettered access
безпосереднє регулювання	direct regulation
безпосередньо пов'язаний з	stem directly from
блокувати	block
бути зобов'язаним захищати	have obligations to protect
в жартівливій формі	in jest
в першу чергу	in the first instance
важливі наслідки	important implications

веб-контент	web-based content
веб-сторінка	web page
велика кількість	myriad
великий ступінь контролю	a great degree of control
великі рахунки	large payments
величезне зростання	tremendous growth
взаємний обмін матеріалами	peer-to-peer sharing of material
взаємні права	reciprocal rights
взаємодіяти з	interface with
видавницькі права	publication rights
видавці контенту	content publisher
видаляти	remove
визнаний	acknowledged
визначати технічні стандарти	define the technical standards
виключення	exemption
виконувати адресацію	address
використання різниці в нормативній базі різних юрисдикцій в свою користь	regulatory arbitrage
використовувати	utilize
використовувати контроль над	leverage control over
вилучати інформацію	extract information
вимагати внесення поправок	seek amendment
вимагати плати	impose a charge on
виняткові права	exclusive rights
вираження поглядів, свобода слова	freedom of expression
виробник	producer
висновки	findings
високі параметри конфіденційності	meaningful privacy options
високотехнологічна економіка	high technology economy
виступати підставою для	serve as a justification
виходити за рамки	venture beyond
виявляти проблеми	detect problems
відкрита архітектура середовища	open architecture medium
відкритий та взаємопов'язаний характер	open and interconnected nature

відкрито висловлювати	articulate openly
відтворення	reproduction
візуальне мистецтво	visual art
вільний від державного контролю	free from government control
власник авторських прав	copyright owner
Вотергейтський скандал	the Watergate scandal
впроваджувати	implement
вразливість даних	data sensitivity
все більше	increasingly
всеосяжний правовий захист	comprehensive legal protection
Всесвітня конференція з міжнародного електрозв'язку	World Conference on International Telecommunications
встановлені законодавством норми	statutory norms
встановлення наклепу	establish defamation
втручання держави	government intrusions
втручання у конфіденційність	interferences with privacy
втручатись	interfere with
глобальне лідерство	global leadership
глобальні комунікації	world-wide communications
гнучкість	flexibility
Громадська організація, що захищає права і свободи особистості в кіберпросторі	Electronic Frontier Foundation
громадянське суспільство	civil society
грошовий збиток	monetary damages
давати можливість споживачам	enable consumers
дані органів виконавчої влади	agency record
дані пацієнтів	health information
дані про кредити	credit reports
дані про освіту	education records
двостороння передача	two-way transmission
делегація	delegation
демократизація	democratization
де-регулятивний	de-regulatory
державне регулювання	government regulation

державний	government-run
державний і приватний сектори	public and private sector
державний сектор	public sector
дефіцит бюджету	budget shortfall
динамізм	vibrancy
Директор національної розвідки	Director of National Intelligence
дискримінувати	discriminate against
ділові операції	business operations
діяльність з встановлення стандартів	standard-setting activities
добровільно прийняті дії	voluntarily taken action
добросовісне використання	fair use
доктрина «акту державної влади»	“state action” doctrine
домагання	stalking
Домени Верхнього Рівня	Top-Level Domains
Доменів Другого Рівня	Second-Level Domains
доменне ім’я	domain name
Доповідна записка	Staff Report
допомогати	assist in
доступ до Інтернету в режимі он-лайн	on-line Internet access
доступний	available
досягати анонімності	achieve anonimity
досягати соціальних цілей	achieve social goals
досягти балансу	strike a balance
дотримання	compliance with
еволюційний характер	evolving nature
еквівалентний	equivalent to
економічний інтерес	economic interest
електронна готівка	e-cash
електронна дошка оголошень	bulletin board system
електронне підслуховування	electronic eavesdropping
електронні повідомлення	electronic communications
електронні пристрої підслуховування	electronic eavesdropping equipment
життєво важлива силама	vital force
з точки зору	from the viewpoint of
з’єднання	connection

за контрактом з	contracted by
за певну плату	for a fee
за умови, що	provided that
забезпечити	ensure
забезпечити авторське право	enforce the copyright laws
забезпечувальний захід	injunctive relief
забезпечувати	provide
забороняти	disable
заважати	hinder
завантаження	uploading
завантажувати	upload
завдавати величезної шкоди	inflict great harm
заголовок	heading
зазнавати	experience
заклики розширити інформацію	calls to expand the information
Закон Доброго Самаритянина	Good Samaritan law
Закон про захист дітей в Інтернеті	Children's Internet Protection Act
Закон про збереження засобів зв'язку	Stored Communications Act
Закон про зв'язок	Communications Act
Закон про недоторканність приватного життя	Privacy Act
Закон про нейтралітет мережі	Network Neutrality Act
Закон про пристойність в повідомленні	Communications Decency Act
Закон про свободу інформації	Freedom of Information Act
Закон про товарні знаки	trademark law
законний контент	lawful content
законні потреби	legitimate needs
законодавча історія	legislative history
законодавчий захист	statutory protections
законопроект	bill
Закону про захист авторських прав у цифрову епоху	Digital Millennium Copyright Act
залежати від	dependent upon
залежний від	reliant upon
заохочувати	embolden

заохочувати	encourage
заохочувати конкуренцію	promote competition
записи відеопрокату	video rental records
записи про власність транспортних засобів	motor vehicle records
записувати	record
запит на веб-сторінку	request for a web-page
запустити	launch
зареєстрований в реєстрі	recorded in the registry
заручитися підтримкою	garner support from
засновник	founder
засоби масової інформації	media outlets
застарілі нормативні акти	outdated regulatory guidelines
застосований підхід	taken approach
застосовувати	deploy
застосовувати обмеження	enforce restrictions
захищати	safeguard
захищеними авторським правом	copyrighted
захищені авторським правом матеріали	copyrighted materials
заходи заохочення	incentives
заходи захисту	protections
зацікавлені особи	interested individuals
зберегти своє глобальне лідерство	preserve one's global leadership
збереження свободи	maintain the freedom
зберігати	enshrine
зберігати інформацію	maintain information
збирати необхідну інформацію	collect the necessary information
збірник федеральних законів та законів штату	patchwork of federal and state laws
звукозаписи	sound recordings
здійснювати	carry
здійснювати	effectuate
«Зелений документ»	Green Paper
значні наслідки	profound implications
значні порушення	significant violations

зобов'язаний	have the duty to
зовнішні правила	external rules
зовнішній інтерфейс; клієнтський	front-end
Зокрема	Specifically
зокрема	notably
зона безпеки	safe harbor
зробити запит у реєстрі	query the registry
зрозумілий користувачу	user-friendly
зростати	escalate
зростати в геометричній прогресії	grow exponentially
зростаючий державний контроль	increased government control
зростаючий масив контенту	growing array of content
ідентифікувати	identify
ієрархічний режим регулювання	top-down regulatory regime
імовірно	allegedly
Інженерна раду Інтернету	Engineering Task Force
ініціювати передачу	initiate a transmission
інструменти розміщення інформації	information location tools
інтелектуальна діяльність	intellectual activity
інтерактивне середовище	interactive media
інтерактивний (онлайн)	online
інтерактивні комп'ютерні послуги	interactive computer service
інтерактивні комп'ютерні послуги	interactive computer services
Інтернет корпорація з присвоєння імен та номерів	Internet Corporation for Assigned Names and Numbers
Інтернет Суспільство	Internet Society
Інтернет-версія	Internet version
Інтернет-версія діяльності	Internet version of an activity
інтернет-інфраструктура	internet infrastructure
Інтернет-провайдери	Internet Service Providers
Інтернет-провайдери	Internet service providers
Інформаційний центр мережі Інтернет	the Internet Network Information Center
інформаційно-комунікаційні технології	information and communications technologies
інформація про абонентів кабельного	cable subscriber information

телебачення	
існуючі правила	pre-existing rules
історичний контекст	historical context
кабельний оператор	cable operator
кабельні послуги	cable services
керівник відділу	head of department
керувати	manage
кешувати	cache
кібератака	cyber incident
кібер-загроза	cyber threat
кібер-загрозлива інформація	cyber threat information
кіберпростір	cyberspace
кілобіт на секунду	kilobits per second
ключові проблеми	key framework of challenges
код практики справедливої інформації	code of fair information practices
комерційна діяльність	commerce
комерційний	for-profit
комерційні організації	commercial entities
комерційно доступний	commercially available
комерція в Інтернеті	Internet commerce
комітет Конгресу	congressional committee
комп'ютерне обладнання	computer hardware
комп'ютерні послуги	computer services
компенсаційні виплати	compensatory relief
конкурентноздатний вільний ринок	competitive free market
Консорціум світової мережі	World Wide Web Consortium
конституційна гарантія	constitutional protections
конституційним захищений	constitutionally protected
контролювати Інтернет-платформи	hold internet platforms
конфіденційність	confidentiality
конфіденційність в Інтернеті	online privacy
концепцію конфіденційності комерційних даних	commercial data privacy framework
корисне використання	beneficial use
"Крейгслист"	Craigslist

ловушковий та слідовий пристрій	trap and trace device
люди з обмеженими можливостями	disadvantaged people
майбутні запити	future queries
максимізувати	maximize
мати доступ	seek access
мати потенціал	hold the promise of
мати право на	be eligible for
Мережа Агентства передових досліджень	Advanced Research Projects Agency Network
мережеві інженери	network engineers
механізм для запобігання стеженню	Do-Not-Track mechanism
Міжнародний регламент електрозв'язку	International Telecommunications Regulations
міжнародний режим кібербезпеки	international cybersecurity regime
Міжнародний союз електрозв'язку (МСЕ)	International Telecommunications Union
міжнародний суд	international court
міжнародний характер	international character
міжнародні правові концепції	international legal frameworks
міжнародні розпорядчі органи	international regulatory bodies
міжнародні урядові органи	international governmental bodies
Міністр закордонних справ	the Secretary of State
міністр оборони	minister of defense
Міністр торгівлі	the Secretary of Commerce
міри безпеки	safeguards
місцева телефонна компанія	local telephone company
мобільна мережа	mobile phone network
мова гіпертекстової розмітки	HyperText Markup Language
можливе зловживання	potential abuse
мотиви	set of motives
музичні композиції	musical compositions
на безкорисливій основі	pro bono
на користь	to the benefit of
на підставі	on grounds of
на системній основі	on a systemwide basis
набрання чинності	enactment

навмисно	intentionally
навмисно	knowingly
надавати	furnish
надавати	grant
надавати доступ	access
надавати обґрунтування	provide a justification
надавати пріоритет	prioritize
надання	provision of
надання доступу до контенту та послуг	offer content and services
надзвичайний прогрес	extraordinary advance
надзвичайно важливий	matter of critical importance
надмірно жорстокий	excessively violent
надходять пропозиції	put forward proposals
найбільш відвідуваний веб-сайт	most frequented Web site
наказ про припинення продовження протиправних дій	cease-and-desist order
накладати штрафи	impose fines
наклеп друком	libel
наклеп, дефамация	defamation
наклепницьке висловлювання	defamatory statement
наклепницький	defamatory
наклепницький характер	defamatory nature
налагоджений	streamlined
намір конгресу	congressional intent
напередодні	leading up to
напруженість	tensions
наразі	presently
нараховувати надбавку	impose a surcharge
наступник	successor
науково-дослідні лабораторії	research laboratories
Національний науковий фонд	the National Science Foundation
не платити за	avoid charges for
небажаний контент	unwanted content
небажані комерційні електронні повідомлення	unsolicited commercial electronic messages

невирішений	unresolved
невійськовий (цивільний) користувач	non-military user
негайне виконання	prompt enforcement
недискримінаційні заходи	nondiscriminatory measures
незаконне спостереження	illegal surveillance
незаконний доступ	unlawful access
незареєстрована міжнародна волонтерська організація	unincorporated international volunteer organization
некомерційна корпорація	non-profit corporation
необачно	negligently
необґрунтоване вторгнення	unwarranted invasion
необхідний складовий елемент	required element
неповнолітні	minors
неприйнятний	objectionable
неприпустимі витрати на транзакції	prohibitive transactions costs
непристойна поведінка	obscenity
непристойний контент	indecent content
нести відповідальність	be held responsible for
нести відповідальності за	be held liable
неточне викладення	imprecise language
низькі перешкоди	low barriers
номер соціального страхування особи	social security number
номери Інтернет-протоколів	Internet Protocol numbers
нормативно-правова база	regulatory framework
об'єкт наклепу	object of defamation
об'єктивний	objective
обґрунтований	reasonable
обладнання	equipment
обмежити доступ	limit access
обмежити доступ до матеріалу	restrict availability of material
обмежувати доступ дітей до	restrict children's access to
образливі матеріали	offensive material
обробка даних	data processing
обсяг даних	scope of information
обсяг прав на користування	scope of the license

однозначний	unequivocal
одностайно	unanimously
одразу доступний	instantaneously available
окреми	individual
окружний суд	district court
онлайн-бізнес	on-line business
онлайн-інформація про дітей	children's online information
онлайновий світ	online world
онлайн-програма «павук»	Internet "spider" software program
онлайн-торгівля	online commerce
оновлення	refreshing
оператор широкопasmової мережі	broadband network operator
ордер на право обшуку	search warrant
освітні та інформаційні ресурси	educational and informational resources
основа демократичного самоврядування	bedrock of democratic self-government
основа, складові елементи	building blocks
основне положення	key provision
особистих ідентифікаційних даних	personally identifiable records
отримувати персональні дані	retrieve personal data
отримувати послуги	obtain services
Палата представників	the House
пам'ять комп'ютера	memory of a computer
певного типу	of a particular type
перебувати під спільною власністю	under common ownership
переваги	benefits
переважна більшість	overwhelming majority
переглядати (Інтернет-сторінку)	browse
переговори щодо договору	treaty negotiation
передавати зображення	transmit images
передавати третім особам	communicate to a third person
передумови	background
перезавантаження	reloading
перейти від	transition from

перепродавати	resell
переслідування	harassment
перетворювати у	convert into
перехід на особистості	name calling
перешкоджати	impede
перешкоджати	thwart
перешкоджати	prevent
персоніфіковані відомості	identifying information
письмове підтвердження	written statement
під егідою	under the auspices of
підвищена якість	enhanced quality
піддавати	subject
підкреслювати характерні ознаки, розмежовувати	discriminate
підписуватись на	subscribe to
підприємство	entity
підпункт	subsection
плата за	charge for
плата, компенсація	consideration
побутовий споживач	residential consumer
пов'язані	related
повідомлення висловлювання	communication of the statement
повноважний	authoritative
погіршувати	degrade
подавати позовну скаргу	file a suit
подальший розвиток	continued development
подана скарга	filed complaint
подати скаргу до Комісії	complain to the Commission
подвоювати свої зусилля	redouble one's efforts
показувати як вже зайняту	note as taken
полегшувати	facilitate
політичний дискурс	political discourse
політичний дискурс	political discourse
полягатись на, використовувати	rely on
пом'якшувати	mitigate

поняття конфіденційності	concept of privacy
попередження про порушення прав інтелектуальної власності	cease and desist letter
попереднє повідомлення	advance notice
попередню заборону	preliminary injunction
порнографічний контент	obscene content
порушені права	infringed rights
порушення	erosion
порушення	violation
порушення авторських прав	Copyright Infringement
порушення умов	breach of the terms
порушник	violator
порушувати	violate
посередник	intermediary
посилатись	address
послідовний	consistent
послуга телефонії з підтримкою протоколу IP	IP-enabled voice service
послуги фільтрації	filtering services
постанова	findings
постанова	resolution
постачальник інформаційних матеріалів	information content provider
постачальник онлайн-послуг	online provider
постачальники послуг	content providers
потенційно цінні ресурси	potentially valuable resources
поток даних	data flow
поточний постачальник	current provider
похідні роботи	derivative works
походження даних	origin of data
поширення	escalation
поширювати висловлення	distribute statements
поширювати захист на	extend protection to
пошкоджувати	impair
пошкоджувати репутацію	injure reputation
пошкоджувати фізично	damage physically

правила повідомлення	notification rules
право запобігання копіюванню	the right to prevent copying
правопорушний матеріал	infringing material
прагнути	seek to
прагнути узаконити	seek to authorize
практики, пов'язані з діловою діяльністю	business-related practices
предмет, що підлягає охороні авторським правом	copyrightable subject matter
приватний сектор	private sector
приєднувати пристрій	attach a device
приймати правила	adopt rules
прийняти на себе зобов'язання	make a strong commitment
прийняття закону	enactment
примусове дотримання	vigorous enforcement
примусові заходи	enforcement actions
принципах чесного використання даних	Fair Information Practice Principles
принципи чесного використання даних	fair information practices
пристрій	device
приховування особистої інформації	anonymization
провідний провайдер	wireline provider
програмне забезпечення	software
програмне забезпечення для фільтрування	filtering software
програмні додатки	software applications
прозорість	transparency
промислові групи тиску	industry pressure groups
пропонувати контент	offer content
прослуховування	wiretapping
простою мовою	in plain language
просування	advance
просувати	promote
протидія	discouragement
протидіяти спробам	oppose efforts
протилежні погляди	opposing viewpoints

протягом [180] днів	within [180] days
протягом [90] днів після подання	within [90] days after filing
публікатор	publisher
публікування оголошень про пошук роботи	job posting
радикально різні	radically different
регулювання інтернету	internet governance
регулювання Інтернету	Internet regulation
регулювати конфіденційність	regulate privacy
регулюючі методи та інструменти	regulatory techniques and tools
регуляторний	regulatory
реєстр	registry
реєстратор	registrar
реєстратор телефонних дзвінків	pen register
реєстратори доменних імен	domain name registrants
режим врегулювання	settlement regime
Реформа Закону про захист інформації, що передається за допомогою електронних систем зв'язку	Electronic Communications Privacy Act Reform
ринкова стабільність	market certainty
рішучий	vigorous
робота традиційного телефонного зв'язку	operation of traditional telephone service
робоча група	taskforce
Робоча група з управління Інтернет-політикою Міністерства комерції	The Commerce Department's Internet Policy Taskforce
розвивати технічні можливості	develop technical capacity
розвиток подій	development
розглядати питання	consider
розголошення	disclosure
розголошення	disclosure
розглядатись	qualify
розміщувати	host
розміщувати списки	post listings
розповсюдження	dissemination
розповсюджувачі контенту	distributors of content

розподіл доменних імен	domain names allocation
розпусний	lewd
розрахунковий тариф	settlement rates
розробки технологій	development of technologies
розробляти передові методи	develop best practices
розробляти спеціальні правила	craft special regulations
розширення прав і можливостей споживачів	consumer empowerment
розширювати формулювання	elevate the language
рутинний розгляд	routine review
сайт конкурента	competitor website
самоцензура	self-censorship
свобода преси	press freedom
свобода слова	free expression
Секретар національної безпеки	Secretary of Homeland Security
Сенат	Senate
серйозні проблеми	massive challenges
система «повідомлення та вибору»	notice-and-choice system
система даних	system of records
системне кешування	system caching
ситуаційна обізнаність	situational awareness
складові елементи	elements
скликати	convene
служби захисту прав споживачів	consumer protection services
союз	alliance
спеціалізована установа ООН	United Nations' specialized agency
спільно	jointly
сподівання користувачів	user expectations
спосіб, перспектива	avenue
справжнє різноманіття	true diversity
спричинити	engender
сприяння економічному зростанню	advancing economic growth
сприяти	facilitate
сприяти інноваціям	promote innovation
сприяти свободі самовираження	promote freedom of expression

спрощений вибір	simplified choice
ставити під загрозу	jeopardize
стандарти комунікації	standards of communication
стверджувати наклепницький факт	assert a defamatory fact
створення	inception
створення робочих місць	job creation
стримувати	deter
Структура захисту особистої інформації	Preliminary Framework on Protecting Privacy
суб'єктивний	subjective
субсидії від федерального уряду	federal government subsidies
судова заява	subpoena
суперечити	at odds with
супутній	concomitant
суттєво погіршувати	degrade substantially
сфера науково-дослідницької діяльності	academia
телеграфна служба	telegraph service
телекомунікаційна послуга	telecommunications service
технічний аспект	technical aspect
технічні засоби	technical means
технічні можливості	technical capabilities
технічні обмеження	technical restrictions
технології блокування та фільтрації	blocking and filtering technologies
технологічні інновації	technological innovation
технологія доступу	access technology
тлумачити	construe
той, кому нанесли наклеп	defamed
той, що зазнав серйозної шкоди	severely harmed
той, що модерується користувачем	user-moderated
точна інформація	accurate information
транзитні цифрові мережі	transitory digital network communications
трафік мережевого обміну даними	Internet traffic
у більш загальному плані	more generally
угода	agreement

угода з	arrangement with
угода про надання прав	license agreement
умови	terms
універсальний ідентифікатор	universal identifier
унікальне присвоєння	unique assignment
унікальний розподіл	unique allocation
унікальні можливості	unique opportunities
усна образа	slander
усувати перешкоди	remove disincentives
учасник спільного підприємства	joint venture partner
фактичне очікування	actual expectation
фактичні відомості	actual knowledge
фактор, що стимулює щось	driver of smth
федеральна допомога	federal aid
федеральна недоторканність	federal immunity
Федеральна торгова комісія	Federal Trade Commission
Федеральне агентство зв'язку США	Federal Communications Commission
Федеральний уряд	Federal Government
фізичне місцезнаходження	physical location
фізичні засоби передачі	physical transmission facilities
фінансові дані про клієнтів	customer financial information
форум	forum
функціонування Інтернету	operation of the Internet
Хмарна обробка даних	cloud computing
хоча	albeit
цивільний користувач	civilian user
цивільно-правова відповідальність	civil liability
цифровий файл	digital file
через Інтернет	via the Internet
чітко	clearly
чітко викласти	articulate
чітко йдеться про	clearly refer to
швидкість передачі даних	transmission speed
швидкість широкосмужової передачі даних	broadband transmission speed

широкі права	increased rights
широкосмуговий доступ	broadband access
широкосмугові телекомунікаційні мережі	broadband telecommunications networks
школи, що фінансуються з державного бюджету	publicly funded schools
що впливає на	affecting
що суперечить	inconsistent with
юридичний документ	legalistic document
явний дозвіл	explicit permission
який вважається доцільним	deemed appropriate
якість обслуговування	quality of service
якщо	in the event that
якщо законом не передбачено інше	where otherwise required by law
ясно	conspicuously
WWW-орієнтовані стандарти	WWW-oriented standards

SUMMARY

Denchyk O.O. Peculiarities of Translation of English Cyberlaw Terminology into Ukrainian.

Research supervisor: Doctor of Education, Prof. Chernovaty L. M.

V. N. Karazin Kharkiv National University, Department of Foreign Languages – Kharkiv, 2017.

This paper contains a description of the study aimed at identifying the prerequisites which are required to provide quality translation of texts relating to a relatively new field of jurisprudence, namely cyberlaw (that is, legal aspects of activities in the Internet space). These prerequisites include determination of the composition of the relevant subject-matter knowledge which a translator needs to have, selection of English terminology units characteristic of the field, as well as knowledge of the general principles of translation of such units into Ukrainian.

The **relevance of the study** is explained by the necessity to compile a list of subject-matter knowledge relating to the field of cyberlaw with the prospect of their further inclusion to the syllabus of future translators; to organize dictionaries of English and Ukrainian terminology relating to this field; to study factors that influence the choice of principles of translation of such terminology; as well as by the lack of similar studies in the field of cyberlaw, in terms of translation from English into Ukrainian in particular.

The object of the study is a subject-matter, terminological and translational aspects of a translator's professional competence, and the **subject of the study** is the content of these aspects sufficient to ensure the efficient translation of English texts in the field of cyberlaw into Ukrainian, as well as the nature of the influence of the structure of English terms on the choice of principles of their translation into Ukrainian.

The **goal of the study** was to determine the content of subject-matter knowledge and the list of terminological units, acquiring which is sufficient to ensure

an efficient translation of English texts in the field of cyberlaw into Ukrainian, as well as to determine the nature of the influence of the structure of English terms on the choice of principles of their translation into Ukrainian.

Achievement of this goal required solving a number of **tasks**: 1) to study existing literature to identify the content of the concept of “subject-matter knowledge” within the structure of professional competence, as well as the list of components of such knowledge in the field of cyberlaw; 2) to select the research material – terminology units relating to the field of study selected from original English texts in the field of cyberlaw; 3) to divide the selected terminological units into groups according to the structural principle; 4) to investigate the hypothetical structural dependence of the principles of translation of English terminological units in the sphere of cyberlaw into Ukrainian; 5) to articulate the conclusions of the study.

Material of the study is represented by compound terms and phrases relating to the sphere of cyberlaw which were selected from authentic English texts.

The research methods included analysis in the conceptual, structural and translational aspects, as well as comparison, modeling and generalization.

Statements for defence:

1. Subject-matter knowledge, the acquisition of which is necessary for efficient translation of English texts in the field of cyberlaw, include the following categories: “Internet jurisdiction”, “Internet neutrality”, “Freedom of expression on the Internet”, “Internet privacy”, “Intellectual property and copyright”, “Censorship on the Internet”, “Domain names” and “Electronic commerce”.

2. The terminological framework sufficient to refer to concepts that are part of the minimum scope of subject-matter knowledge in the field of cyberlaw, includes about 500 units. The vast majority of the terms that may cause complications when translating are compound words or phrases, since most of them are not contained in dictionaries.

3. The ratio of compound lexical units in the total amount of terms used in the field of cyberlaw is insignificant (less than 4%), while the rest of terminological units are represented by term-phrases. Within the latter group, adjectives (55%) and nouns

(24%) prevail, while the share of verbs (11%) and participles (5%) is negligible, and adverbs (1%) are practically not used.

4. The choice of the method of translation of English terms in the field of cyberlaw into Ukrainian is in some way influenced by their structure. When translating compound terms, shares of the terms with corresponding dictionary equivalents on the one hand, and shares of the terms which undergo calque and transformations on the other hand, are distributed approximately equally (by 44% for each method), as well as the shares of calque and transformations, which account for 22%, while the presence of contextual substitutions and transcoding is insignificant (by 6%).

5. When translating phrasal terms, either calque (copying) of the structure of the English word combination, or its transformation (transposition, adding or omitting words or simultaneous use of several of them) is used. The percentage of applying calque when translating two-word adjectival, verbal, and participial word combinations is very high (above 75%) and reaches a maximum (up to 100%) if a preposition is used in any combination. With the further complication of the term structure, the ratio of applied calque and transformations depends on which element is added to the two-word structure. If an adjective is added, calque prevails, and when it is a noun that is added, then the ratio of calque falls rapidly, since it almost completely supersedes transformations, which is dominated by the transposition of words alone or simultaneously with the addition of other words.

Theoretical significance of the study lies in the fact that conceptual categories that are part of the subject-matter knowledge in the sphere of cyberlaw are outlined for the first time; compound terms and phrases were selected to determine the main components of such knowledge, as well as the nature of the influence of the structure of these terms on the choice of methods of their translation into Ukrainian.

Practical significance of this study lies in the fact that its materials and conclusions can form the basis for the development of educational and methodological materials for training of future translators. Their application for field-

specific translation, comparative disciplines and translation theory seems to be very promising as well.

The thesis consists of the List of Abbreviations, Contents, Introduction, three sections with conclusions to each section, General Conclusion, Reference List, three Appendixes, and the Summary.

Evaluation of the research results was held at the conferences “Major Issues in Translation Studies and Translator/Interpreter Training” (V.N. Karazin Kharkiv National University, April 20-21, 2017), and “Inter-University Round-Table Conference “Development of Professional-Oriented Foreign Language Competence with the Use of Modern Informational Technologies” – Kharkiv: Yaroslav Mudryi National Law University, December 8, 2017, as well as in the article published in the collection of student works of the Department of Theory and Practice of Translation of V.N. Karazin Kharkiv National University *In Statu Nascendi* (issue 18).